ДІАЙХА МОАРШАЛ ДА БОЛХЛОЙИ ЮРТАШКАРЧЕИ КОРРЕСПОНДЕНТИЙ СЛЕТЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гіалгіай обкома, Нохч-Гіалгіай АССР Лакхехьарча Советай Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 65 (6017). | Шоатта, 30 май 1964 шу. | Мах 2 кап.

ХАННАХЬА КИЙЧЛЕ ЯЛАТ ЧУЭЦА

Чіоагіа хьувкъадаь ялаташ чуэца а, хьамсарча Даьхенна дукхагіа ялат дала а, аьнна доккхий декхараш тіаийцад укх шере Нохч-Гіалгіайчон юртбоахама къахьегамхоша. КПСС ЦК февральски Пленума решенешца къаххле а лелаеш, хіанз уж чуйнна къахьегаш ба діайнйнача культурашта дика гіулакх дара. Майрра кердакар балха юкъе а ихувлаш, цар бизза пайда эц шоай ерригача торонех.

Укх шера республика юртбоахама къахьегамхоша лакхара хьувкъамаш чуэцаргхилара белгалонаш хіанзое гуш я. Хіанз дукха ха йисанц ялаташ чуэца доладала. Из чіоагіа бехктокхаме а лоархіеме а ха я. Цудухьа хіанзоехьа лерттіа кийчо е еза ялаташ ханнахьа, доладача хана чуэцара. Из гіулакх хета а даш, чуйнна кхашкара балхаш дешшехьа а, дика кийчлуш да ялаташ чуэцара республика цхьадола боахамаш. Цар кхетамца віаштІехьбаьккхаб шоай болх. Хіанзле кийчъяьй ялаташ чуэца техника, ялаташ цІенду машинаш, ялаташ докъаду моттигаш, дика ремонт ю складашта, таразашта, ишгта хьестаду ка бола ялаташ чуэцарах уж, пачхьалкхенна діадаларах эша ххудола гіулакхаш а. Болх дика віаштІехьбаьккхача боахамий кулгалхошта новкъарле яц кхашкарча балхаша ялаташ чуэца кийчбалара. Уж деррига балхаш цхьатарра де йиш йолаш да.

Цхьабакъда, из лоархІаме гіулакх тесса леладу республика цхьадолча боахамаша. Укх деношка КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои белгалдаьккхар, 1964 шера ялаташ чуэца кийчо яра болх цІенхаштта тоабе безалга. Дукхача колхозашйи совхозашеи геттара ледара ду ялаташ чуэцарца дувзадена балхаш. Къаьстта во віаштІехьбаьккхаб из болх Шаьла, Наьсарен, Шелковски производственни боахамаша, «Скотооткорма» трестa совхозаша. Цу боахамашка хІака а ремонт яза я дукхха комбайнаш, тІехьатеса жаткаш, ялат цІенду машинаш. Цхьацадолча моттигашка де дезача балкий планаш а оттаьяц, ишгта болгалъйькаяц хьатташ хургйола моттигаш, тоадаьдац ялат діакхуьйа машинаш леларгйола хьаькъаш, хіаьта ялаташ кіи яларахи дечкъадарахи лорадаре де дезарий уйла яьяц, ишгта кхы а. Цу тайпара кхоачамбоацараш хилар кхы дІахо ла йиш яц. Цхьадолча боахамашта соакко дувлийта гІалаташ укх шера дувлийта йиш яц. Беррига низ тІабахийта, дика кийчо е еза ялаташ чуэцара.

КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои шиь созам тІа «Юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, хиш дехка лаьтташ леладарен хин боахамен министерство, «Сельхозтехника» республикански объединени, «Скотооткорм» трест, «Грозвино» объединени, опытни юртбоахама станци, производственни управленеш, парткомаш, совхозий директораш, колхозий правленей председателаш декхарийла баьб ялаташ чуэца кийчо йиза яь яккхара де дезар де, цу гІулакха хІара боахаме ялаташ чуэцара балха плаиаш оттаен чІоагІъен, ялаташ чуэцара балхаш доладала 10 дениа ціенагіа йоацаш ха йисача хана уж хІара бригадага, звенога, агрегатага дІакхачийта...».

10-ча июнел тІехьа ца йоалийташ ремонт яь яккха еза ерригa ялат чуэцара техника. ЧІоагІа лоархІаме да ишгта кийчдича ялат чуэцара эшаш дола деррига гІирсаш — мушийе тІехьатувсаш яьи волокушаш, токкораш тохаергаш, аьа парчкаш хьалтеларгаш, ялаташ цІенду машинаш, таразаш.

Къаьстта терко е еза хІара колхозеи совхозеи ялаташ чуэцача агрегаташа шиь смених болх бергбола гІулакх віаштІехьдаккхара. Шерра социалистически яхь йоаржае еза механизаторашта юкъе, хІаьта мел ашечуьна уж Іалашбе а беза. Ялаташ чуэца доладалалехьа кийчъе еза автомашинашца дІа-юха кхувла ерригa ремонтии мастерскеш, бригадашка, отделенешка ремонтии участкаш віашагІйоахка еза.

Доккхий декхараш хьалхашка латт республикански ялата продуктай управленена а. 15 июнь тІакхачалехьа кийчъе еза элеваторaш, складаш, ялаташ докъаду моттигаш, ялаташ цІенду машинаш, таразаш, хІаьта ялаташ чуэца доладьлалехьа колхаш теха а цІенбаь а бакхха беза беррига элеваторноскладской боахам.

«Сельхозтехника» республикански объединена, цун моттигера органаш декхарийла я запасной оатхалашца, ремонтии материалашца колхозашeи совхозашeи боккъонца Іалашъе, техника пайда эцача наxаддаш тІахьожам доаттабе, хІаьта лакхе оасарле йолаш техникага болх байтыта віаштІехьдаккха.

Ялаташ чуэцара йиза кийчояр—из Іалаьмата боккхача лоархІаме гІулакх да. Парткомаш, производственни управленеш юкъхьанцара партийни организацеш, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла ба из болх сийленца чакхбаккха.

Кхоачашдергда декхараш

Грознески «ГАРО» яхача заводa коллективо КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеш вахара юкъе а хухьаш Май сийна яьржача яхье дика къахьегама толамаш даьхар. Валовий товарни продукци арахецара шиь бетта план 105,3 процент кхоачаш а еш къахьегама овсарле планах лаьрхІачул 6,1 процент лакхъенна.

Дакха къахьегама толамаш карара ца лаьйтара «Красный молот» завода коллектива болаш дог ралза хила хьаш а аьна заводa болхлоша, инженераша, техникаша, гІуллакхерча наьца хьаьхарча ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаь керда социалистически декхараш тІаийцад.

Цар лерхІ укх шера хьалхарча ах шера валови продукци арахецара план 20 июне, хІаьта товарни продукци арахецара план 25-ча июне кхоачаш а еш планах лаьрхІачул соагІа 40 эзар сом мах бола гаражни оборудовани арахеца. Балха ха кІезигагІа йоаеш, керда техникеи технологии балха юкъаяккхуьйлаш, механизацеи организационно-технически мероприятеш кхоачашъяра чогал къахьегама овсарле планах лаьрхІачул соагІа 4,1 процент лакхлургья.

Шерра творчески балха тІа къа а хьегаш заводa коллективо дош деннад пачхьалкхенна 15 эзар сом ахча кхоадергдола рационализаторски предложенеш балхи юкъеяхьа. Боккха мах бола материалаш кІезигагІа йоаре къоосам а доаттабеш, металлах пайда эцара коэффициент 0,73 процентага кхоачийтаргья, арахецача продукцега дІабода мах лохбара дукха мероприятеш кийчъергья.

Хьехийцача ахчах бизза пайда а эцаш, хьалхен даттача кузнечно-заготовительни корпусера бытови помещенеш хьадаьь дІачулургья. Укх шера кхоалагІча квартале кузнечно-заготовительни корпус хьалъяь яккхара гІишлон-монтажни балхаш чакхдергда.

«ГАРО» завода бригадай, сменай, участкай коллективой собранешка дийца а дийна тІаийцад уж социалистически декхараш.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН АЗЕРБАЙДЖАНА КП ЦК-ан ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

БАКУ, 29 май. (ТАСС). Азербайджанций, эрсий, дукха кхечаш дахача вай Даьхен деррига халкъий доккхачен гІоавчен цІейна — Азербайджан Россех хьакхайтта 150 шу дизара хетаьяр тахан Баку хиина республика Лакхехьарча Советан Азербайджана КП ЦК-ан торжественни заседани.

Азербайджански ССР Лакхехьарча Совета Президиумо Азербайджана КП ЦК Президиумой тІаддахарах торжественни заседани хьаййилар Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара В. Ю. Ахундова.

ЧІоагІа дегаш гІоз а даьина сийлен президиуме хорж новкъост Н. С. Хрущев парте латта КПСС денински Центральни Комитета Президиум.

«Азербайджан Россех хьакхийтта 150 шу дизар» яха доклад яра доп ду Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара В. Ю. Ахундова.

Торжественни заседани хІаьхха къамаьл дир КПСС ЦК секретара Н. В. Подгорне.

ТІаьхха моаршал луш къамаьлаш ду юбилей къе яьхкача делегацешта парте латтараша.

ДЖАВАХАРЛАЛ НЕРУ КХАЛХАРАХ БУ КОДАМ

СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева шоаш Индиа Республика президента С. Радхакришнана цІерах хьайтача телеграмма тІа дагаьхІоаргта дала а хетам Инде дагъьвген правительствеги оалаш бу вай замаи гІоралнна пачхьалкхен деятель, дика а дег тІара а Советски Союза доттагІа Инде премьер-министр Джавахарлал Неру кхалхарца дувзаденна.

Тха шоана, йоаз телеграмма тІа, дег тІара Советски Союза доттагІа хиларах тарра, советски индийски халкъашта юкъера доттагІала барт чхьоагІон чІоагІдара дукха хІамa дань вана пачхьалкхий деятель хиларах тарра дика воваш вар Дж. Неру.

Инде премьер-министра йолага г-жа Индира Гандига цІерах беш телеграмма яхьийтай Н. С. Хрущева. Цо язду, гІоралнна волча пачхьалкхий деятель, доккха хьакъьха а дина дег а доаш волча саго, Дж. Неруc шийна вахара тІехьарча сахьатага кхачалца шийна деррига низ дІаденнад СССР-ча Индеи халкъашта юкъера доттагІалла бувзамаш чІоагІдара гІулакха, мащар чІоагІдара гІулакха.

* * *

Кодам беш г-жа Индира Гандига телеграмма яхьийтай Н. В. Хрущевас.

Азех Африкан барт-цхьоагІон Советски комитето Дж. Неру кхалхарах чІоагІа кодам бу афро-азиатски барт-цхьоагІон Индийски ассоциаци председательга д-торга Тара Чандага ше хьийтача телеграмма тІа.

1964 ШЕРА 27 МАЕ МОСКОВСКИ РАДИО ЧУИ ТЕЛЕВИДЕНЕИ ГІОЛЛА

НОВКЪОСТА Н. С. ХРУЩЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий, доттагІий!

Шоана ма харра, тхо хІанзза цІакхаьчад доттагІлен визитаца Президента Гамаль Абдель Насера дийха даха хиннача ВІашагІкхийттача Іарбий Республикера. Цу мехка тхо даларца цхьана кийсделар египетски халкъа вахарерча йоккхача событеца — Нил дІакъовларцен хьалъеш латтача лакхача Асуански сунта хьалхара аргІа йистеяларцен. Вай египетски доаттагІашца цхьана чІоагІа дог тохаденнеи гІаддахаи дар тхо йоккхача Асуански гІишлон панорамана бІаргалъежача хана. Оаха кхетадора Нила бердашка йоккха хоталo яккхарах шоаш чІоагІа гІадбахар къайлахьош ца хиннача ВІашагІкхийттача Іарбий Республика болхлой, ахаркой, инженерий, техникий, общественни деятелий, кулгалхой дагардар.

Геттара дика аьлар вай доттагІчо республика Президента Гамаль Абдель Насера лакха Асуански сунт хьалъяьга — хІанзарча Египта историе чуйь лоархІамера оагІув. Советско-Іарбий доттагІлен символ я из гІишло. Вай мехко вежаршка новкъостал а деш хьаьжо Асуански сунт. ОагІув оагІох а тоха Асуане цхьан бартаца Іарбешка болча итт эзар болхлошцен специалисташцен цхьана къахьегаш ма болаий ши эзар сагo гарта бола советски болхлой, инженераш, техникаш.

Асуане тхона бІаргадайра, вай байха-дикача советски технико, из болча самосвалашa, бульдозераша, кранаша, экскаваторашa болх бина бу. ХІаьта вайна дика хет, вай технико, вай инженерии уйлано, Асуански сунт хьалъеча балхаш деш боаккхача советски наьха хьинарои лоІамои вай социалистически пачхьалкхен йоккхий технически Іалмаи зорола цІаьхха а дІахьехха.

Дукхача гІишлонхоша вІашагІкхетам хилар тхо Асуане. Цар дийхар тхогара советски нахага, шоай къахьегамца хьосача ара Африке этара боккхагІчарех бола гидротехнически гІирс хьалбеча новкъостал деш мел барашка дег тІара моаршал оаха дІаладар. Цига, Асуане, къаьсттача низаца ходелар тхона, советски халкъо мел доккха гІулакх ду, хьалха колонизаторий Іазаца хІаллаьттача кхыча мехкий халкъашта цо вежарашка новкъостал дечa хана. Асуане хІарашка боккъоша бІаргагургда пролетарски интернационализма оаш шийх гІуллакхах бина хилар, халкъашта цо баьхаш бола доттагІлаши воашален бІаьхий сом.

Асуане долча хана оаха дІайха моаршал делар египетски гІишлонхошца цхьана Іалаьмате йоккха сунт толаме хьалъеш боакхача вай инженерашка, техникашка, болхлошка. Цига цхьан хана Пушкина вадааь: «Памятник догІ аз сайна кулгашца ца даьза, лар йоргъаш цу тІа бодача наьха наьъад!» Уж дешаш кхыча тайпара а дахха але йиш я, Асуане гІишлонхоша кулгашка догІ памятник, цхьабакъда, лар йоргъаш цу тІа бодача наьха наьъе а.

Тхона хоза хийтар, вай Іарбий доттагІий, Президент Гамаль Абдель Насер, цун гарттагІара сорташкаш советски инженерий, техникий, болхлой балха раьза ба аьнна хьахезача. Асуане хьахиннад Іалаьмате дика, белгала вежарашка дола Іарбий гІишлонхошцара вай советски новкъостий гІулакхаш. Советски нахе, сунт хьалъеча Іарбий доттагІашта новкъостал а деш, царна шоай опыт, шоай говзалаш дІателар. Эзараш болча египетски болхлоех квалифицировании специалистий хиннаб.

Уйла елаш оаш, деза новкъостий: гуча, Египта хІанзарча историе чуъь кхыча мехкара нах, хІанз бувцарех аьнча, советски нах, дукхьашка баьхаб цу мехка белгала халкъо — цу лаьттан дас бийхe, правительства бийхa. Уж баьхаб цига боккьонца бола доттагІий санна, цІенача дегаца, эттара дикагІа йолча уйлашца — Нил яхача низ болча хига общества пайде лургболча оагІорахьа, наьха хьал-торо айир дукха бола байттара новкъостал де.

ХьалхагІа а хиннад, кхыча мехкара нах договорех Іарбий лаьтта ухаш. МалагІча договорех? Уж договораш ца дича ца доалаш, халкъа низагІа качдеххаш дар. Эттара дукхагІа укхаза ухаш хиннарей авантюристаш, гІаьракой, мехкаш дІалувцараш, йоккхача империалистически капиталаи вакалаш. Цар массане а лийрхІар цаІ дар — халкъ довхйтa, цун чотах бІаьхий хулга. Царна цхьаккха бола бацар из довхар бальеш долаш нах къеча хьалашка бахара, шоаш доацалеш долча мехках шоай колонеш цар йора аьнка, — дегІалахкара уж мехкаш итташ а кхиметтех бІаьш а шераш тІехьадусаш хилара. ХІаьта Египет цу гІулакха къаьстта халача хьала тІа яр: дукха хана денз віашагІеттталуш дар укхаза тайп-тайпарча мехкий халкъаш цІерашен геразцен доллa оттаxe ухаш болча империалистически гІаьрахой наькаш.

Цудухьа, цІаьхха а ях аз, дукхьашка баьхаб укхаза шоайцига коммунистически общество хьалъеш болхла а социальни прогресса, демократе принципаш кхыча мехкашка а котъалара торо мел яр деш бола а кхыча мехкара нах, социалистически мехка вахалаш. Укхаза баьхаб сийлахь-воккхача Ленина хьаьь шоай пачхьалкхе хьехинача хьалхарча денношка а денз колониальни Іазаца дукьалара доц гІоттадаь а шоай политически экономически лоІам чІоагІбара къонача пачхьалкхенашта новкъостаq деш а бола советски нах.

Вай халкъе деханца меттел, гІуллакхаца а, цу даькъе геразца, хьаллоац халкъаша лоаттабу къамий-кортамукъален къовсам. ХІаьта вай аьхана а тайпара воаштта йолча гІойлен дукьа деш а дац из. Цхьабакъда, гуччахье дІаарга аз—цунца вай лерхІаш да шоай къамаи лоІам бальеи долаш, шоай суверенитет, шоай экономика чІоагІъяр дукьа къовсам лоаттабеча халкъий хьаштешка вейса доагІаш дола болтталара гІулакх.

Вайна лоь, социалистически дунен, къамий-кортамукъален болама низаш, капиталистически мехкашкарча къахьегамхой революционни низаш империализмана дукьала, монополей Іазана дукьала, ширача а кердача а колонизаторешта дукьал лоаттабеча къовсаме віашагІкхетар. Кердача вахара наьъъа тІа отташ долча халкъашта новкъостал де вай доагІача хана, вай лоагІа доттагІий хилe, вежарий хилe. Цу гІулакхаца вай хІама тох империалистий плакаешта, колонизаторий плакашта.

Советски Союзо дегІаухача къоначa мехкашта новкъостал дечa, ше хьийтача къах Іоадаьча рузъьал цхьадола дагьа царна дІалуча хана, цо цхьан юкъе хІинтыв шийн тороаш. Цхьабакъда, вай во коммунисташ, во интернационалисташ хургдар, нагахьа санна алкха воай мара ахы гІайгІа йоацаш вай хила. Баьхар аьна, вай халкъ къахьегаш доаля эттара хьалха вай мехка коммунизма материально-техническа база хьяр дукьа, вай парте Программаца хьалхье а делаеш, сихагІа экономика айира, цуна дарда тІа къахьегамхой вахара боарам лакхбара. ХІара советски саго хьега къа общества хьал-торо лакхьарча цхьана шийн хьал-торо а лакхъяр дукьа хьегаш да. Цунца цхьана советски наьха чІоагІа дегІадаьлка да новкъостал гІулакхаш. Вайх хІаране дика хетаду леша маІан: бІаь сом хулчуд, бІаь доттагІа хилар тол. ДегІаухача мехкий халкъашта вай деш дола новкъостал шолхоца юхаметтаоттаргда. Из хургья эттара чІоагІагІа йола, советски халкъан кхыча халкъашта юкъера, хІаьта хІанз дувзачох советски халкъан ВІашагІкхийттача Іарбий Республика халкъан юкъера вошад, цемент хьаькача санна чІоагІдеш йола материал.

ВІашагІкхийттача Іарбий Республике оаха хьаьжача хана чуьъ тхона дукхаза а хезад египетски къахьегамхошта цІакхха а дицлургдац, лаьттан кхоалагІа дакъа гаргта соьдаха шоашта торо еина Нила тІара низ бола сунт хьалъяра советски наха шоашта новкъостал дар, яха дешаш. ДІабарахьежича кхоачамбо цу лаьттанта, бІаьш километрашка цхьаккха баьццара кІаьк йоацача, малхо йоагаьча цу аьссача аренашта, Асуански сунто цуина лургдола хий ихар египетски ахархочoа фий кхетадара. Хий — из да вахар, из да ялат, из ба боамби, из да дикача кхоаиcита дог даха йиш хилар.

Цу гІишленах долча бесса дувц аз, вож мел дола визита деношоаха доагаш — ВІашагІкхийттача Іарабий Республике ши кІира даьккхар оаха, — кхычахье тхо хилча а — республика столице — Каире, турнал-городе Порт-Саиде, Цlеча форда йистерча аьссача аренашка, іхьаьнарча Александрие, йоккхий йоацача городлагашка а ахархой кхашка а, — массанахьа а «Асуан» яха дош тхоашта хозаш хиннадаь. ХІаьта из даим вай мехкаца дувзеш, даим укх дешашка дувзаш а дар: «Советски нах — вай вежарий!», «Советски Союз — вай сийлахь-воккха доттагІа!»

Аз юкъаргьац Асуане даьча балхий боарам санна, ишгта из гІишло хьалъяь яьшачул тІехьегІа мехкага кхоачаргйола экономически гІойленаш а хьахьокхаш йола цифраш. Вешта, аргда аз, укхаза хьабаьча форде 130 миллиард кубометр соагІа хий чулоацаргхилар, хІаьта цо йиш хулийтаргья хІанз даьсса долча лаьттай ахьа бІаь эзар гектаре тІа дилла ца Іеш, хий дилла. Укхаза хьалъеча гидроэлектростанцешера йоаккхаргья 10 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги. Цунах йоккха стимул хургья социалистически наькъе тІа отташ латтача ВІашагІкхийттача Іарбий Республика экономика дІахо айяра.

ВІашагІкхийттача Іарбий Республике визитаца тхо долча хана тхо лаьжар Египта дукхача ширача памятникашка: Каира юххерча пирамидашкаи сфинксагеи, Луксорерча ширача столица йоккхийча храмашка. Цхьан хана, къона со волаш, дийшад аз пирамидех а цу храмех а дадаь хІамаш. Из доала хІама цу хана цхьа фаьлгаца дувцача лаьттан, фаьлгаца юцача дІаххача замаи гІайреций хьесане кетар сона.

Миллионаш туристаш ух ВІашагІкхийттача Іарбий Республике, хІаьта царех дукха а дукхагІа бараш шоаш ма болхха дІаяхача заман цу памятникашкахьа ух. ХІаьта тхона а, бакъдар аьлча, цу памятникаша дукха хІамаш дег чу доссадир. Доашхалургдолаш дац аьнна хиталу, ших эзар шу гаргга ха хьалхагІа уж жамо доккхийи тамашийнеи гІирсаш хьалде наха мишта мегад, цу хана хиннача лоадам боацача кечалашца уж хьалде. ХІаьта уж пирамидаш хьалйотташ дІабахийта хІара кхера ши тоши соагІа довал долаш ма бий.

Цхьабакъди, цу хьакъехьа ае якъа вай Іарбий доттагІашка ахьача а тахан са шуга цІаьхха из ала безам болча а тайпара, сага пайдана бола цу гІирсий лоархІам вІалла боккха бац. Цар пайда бехкабац уж хьалдаьча наха а, хІаьта из кхиметтал кийсса кхыча бесса хиннад. Вай сужне долх уж доккхий гІирсаш хьадаьраштa хьалхашка. Цхьабакъда, хала-м хет, миллионаш наха хьийта къа жрецашеи фараоншеи товибарга долаш, дина лоІамах долаш хиина хьяр, адамий общества прогрессага ца а долаш.

ЧІоагІа хІамаш дег чу доссадир тхона кортамукъа даьнача ВІашагІкхийттача Іарбий Республика халкъа хьадеш долча хІаьнарча гІирсаша. Эттара хьалха лакхача Асуански сунто. ДІагІоргда шераш, хІаьта нахе, цу сунта, из болча электростанцена, бІаьш километраш дІабаржаргболча кердача форда, беркат теляш йолча аренашта бІара а хьежаш, баркал оалаш дагабоккхаргба уж гІирсаш хьадаь нах.

Доккхий хІамаш дагадохийтар тхона цига бІаргадайнача цхьакха кердача гІирсаша а, — фабрикаша, заводаша, городашкарча кердача улицаша, аьссаленгара хьадаьхача лаьтташа. Тхо хилар халкъа лоІамех, тІагІертта цо къахьегарах аьссалене йоккха оазис а хиина дІаоттаеш латтача цу тайпарча цхьан районе. Укхаза кхашка хьалкхеду кІа, комсаш, боамби, оливаш, даьгІай сомий гаьнаш. Даьсса хиллача лаьтташка хий дилача, цу гІуллакха халонаш яле а, результаташ дика хул.

БІаргадайча хоза хетар эргадаьккхача лаьттан сурт; кхьача кІа тІадола кха тхона бІаргадайнача хана цу кхий юне сабар дар дийхар аз. Сайна из дищ, ца дайта египетски аьссалене хьалкхедаьча хІии цІов хьайцар аз.

Вайна дагахьа дика хет вай Іарабий доттагІаша толамаш доакаш, чІоагІа лов вайна пихьалашкара лаьттан карадерзадеча царна керда хІамаш карагІдулар.

(ДІахьдадар 2-ча оагІо тІа).

КРАСНОМОЛОТЦИЙ БОЛАМАХ

ЯЛХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Грознески нехальтта чакхлоаккхача завода установкай цехай коллективаша, сменаша, бригадаша дог гІоадаьлла цхьалаьнар ялх бетта план ханал хьалха кхоачашъяра бола «Красный молот» яхача завода коллектива болам. Цу даькъе шерра социалистически яхь аьрнар царостуьна. Яхь да тІехьа хьакар сенаоц. Къаьстта дика къахьегамо тоаначо доккхаш я Соломина Ольгас кулгаладу коммунистически къахьегама сийлен цІи лелача № 14 йолча установка коллектив. Валови продукци арахецара ялх бетта план 28-ча мае кхоачашдьяь цо, хІанзалехьа шовь бетта чотах бІаьш тоннаш продукци арахийцай. Кхы а боккхагІа къахьегама толам баьккхаб установка технологагаша валови продукци арахецара ялх шера план 28-ча мае кхоачаш а еш. ХІанз соцлетта юхерча шера чотах къахьегаш ба уж. Дика къахьегарца белгалбаьлна ба оператор ин. Дьяконич, оператора гІоначаш ин. Ахмадов, Варайнов, ишгта кхы бараш.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

БЕТТА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

«Ставрогрознефть» НПУ мехкадаьттахоша дог раьза хиина кьаллаьнад укх шера хьалхарча ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра «Красный молот» завода коллективо дІадоладаь дика гІулакх. Цу даькъе хьаржача яхье хьалха латтаю я мастера Шумихин Ивана кулгаладу буруо деттарий бригада. Мехкдаьтта промыслови управлене эттара хьалха шийн бетта план кхоачашъьчарех я из. Планах № 648 скважина теха деза буруо 4800 метр да, хІаьта укх бетта план тІехкхоачаш а еш хІаьнлехьа теха буруо 2 эзар метр да. Ишгта бетта чотах теха буруо итташ метраш да. Ишгта дика къахьегаш я Гриненко Степана кулгаладу буруо деттарий смена. Планах 200 метр буруо тоха дезача техар 270 метр да. Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба буруо деттараш ин. Капитунов, Быковский, Понамарев, ишгта кхыбараш. Буруо деттача эша моржхал дикагІа хиийтара дика новкъостал ду буруо деттарешта лаборанткаша ин. Архиповас, Бетюцкаяс, кхычар. Цига эша оборудовани доим тІехдикача хьала тІа кулийт слесара В. Печерица. Ишгта болх віаштІехьбаккхерга хьежжа дика да доакха къахьегама толамаш а.

А. ТИЩЕНКО.

ХОАМ

Тахан, Іуйранна 10 сахьат даьлча КПСС Грознески горкома здание хьаела кена йоазош, радио, телевидене болхлой, болхлойи юртарчен корреспондентий республикански слет.

Грознески производственни управлене опорно-пункхама совхоза цхьоалагІча отделена механизаторашца гербицидаш тохаш ба хьакхІаш тІайийнна кхашка, дукха тІехкхоачашдьо цар смена норманаш. Нормах 22 гектара тІа пара тоха ца езача 28—30 гектара тІа тох гербицидаш.

Сурта тІа: дикагІвола механизатор Шахидов Мовлади доагор тІаккхухьаш воаш Дмитриенко Михаил.

В. Юшкинча сурт.

1964 ШЕРА 27 МАЕ МОСКОВСКИ РАДИО ЧУИ ТЕЛЕВИДЕНЕИ ГIОЛЛА
НОВКЪОСТА Н. С. ХРУЩЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(ДIахьодар. Долалур 1-ча агIо).

Уж лаьтташ карадерзадар боккхача доархIаме хургда ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика экономика дегIайовлаяра, паччахьалкхенна хьатIайоагIа доход а промышленность дегIайовлаяра эша рузкъа а дукдувла лоархIамера хьаст хургба. Цу накопленеех пайда эца метаргба керда производствах, керда заводаши фабрикаши хьаяра, низ бола промышленни потенциал хIара шера чIоагIъяра. Цу ларда тIа лакклургья къахьегама овсарле, лакхлургба халкъа вахара боарам.

Шоана, хетаргахьа, цхьана яьча зовлене тIара хоьи ма дарра, Советски Союзо ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республикана новкъостал дерга карадерзадеш долча даьссача лаьтташка хIоп-яара механизировании юртбоахама предприяти хьаяра. Вай гIадгIорга, нагахьа сциа Узбекистана Моца яре карадерзаеш Iоаль опыт вай IарбиЙ доттагIашта пайдана а хуле, цу лаьттаех низа даьккха оазис яра цо новкъостал а дойя.

ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике айса къамаьлаш доча хана со цкъа дийца Iийлавац, цIаккха йицлургйоаца уйла дег чу йоссаьйй тхона мехкарча наха яхаш. Миллионаш къонахий, кхалнах, бераш някъа ухар тхона. Цар юкъмарех гора тхона, цар хеттача моаршалйй дешаех холора халкъ дог айденна хилар.

Къамаи евкхетам, шиЙ низрх, шийсхон общество хьалъяра йолча торонех бола тешам лакхлуш лалатт халкъа. ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика конституцега хьежжа цу обществе моттиг хургьяц саго сага эксплуатаци яра, котъяргья вахара социалистически принципаш.

Тхо ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике дар къамаи цIей хьатIаккхача лоадама ха ца йисача хана — революци котъяьцнача дийнахьа дола шийтта шу дизар. Вашха дукха ха яц из, цхьобекъда, ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республико цу юкъа а гаьнна гIа баьккхаб шиЙ экономикен культурен дегIайовлаяра, керда вахар хьалдара. Республике чаккхьалаЙ боцкашта, йоккхийча промышленни предприятешта, машинаккъашта, торговий гIиллош евен компанешта национализаци яр сацна йола лоархIамера социально-экономически мероприятеш. ХIаиз производства керттера средстваш паччахьалкхен кара я. Паччахьалкхен сектор я мехка индустриализаце ларда.

Индустриализацега бодача навкъа тIа хIаьзле а дикка толамаш даьхад: укх тIеххьарча цхьайтта шера промышленни продукцие боарам кхозза совгIа лакхбеннаб.

Доккхий хувцамаш хулаш латт юрта вахаре а. Революци яьцначул тIехьагIа аграрни реформа яш я, хIаьта из бахьан долаш помещикий доалахьара дIадаьккад доккхий лаьтташ, дикка кIезигаьйй къаьст къаьстача даьй доалахьарй лаьттай участкаш. Помещикашкара хьа а даьха, ахархошта дIадийкъад пхи бIаь эзар гектар тарга лаьтташ. ВIашагIлоткаш да доккхий паччахьалкхен бохамаши юртбоахама кооперативаши.

ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика правительства чIоагIа терко ю халкъа культура лакхъяра. Цу гIулакха боккха доархIам болаш да массайолча дешара заведенешка мах боацаш дешар хьехи оттадар.

Республика кагирхоца каирски стадионе вIашагIкхетар дога чу дижар тхона. Цу дог гIоздаьннача, хозача цIейва дика йовзийт шоаЙ боккхагIа болча вежарашца, йижарашца, даьшца, нохошца моххк шиЙ лоIаме хилар империалисташи колонизаторашеи леладерех лораде, политически а экономически а шоаЙ лоIаме хилар духьа къахьега, социалистически новкъа общество хьалъекийча йолча республика къоначча тIехьен уйлаш.

Бакъда ше маларра ала деза, ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика социалистически дегIаахара новкъа йоалаш дола гIулакх чоалхане доацаш а атта а дац, аьнна. ДагайоагIа йоагIа 1952 шера революци котъяьцначул тIехьагIа этта реальни ситуаци. Революционни хувцамаш хулача хьалхарча этапе нахаца цхьана дакъа лоацаш хилар английски оккупанташ лелхабара а ше царга ехка йола королевски режим дIаяккхара а духьал боацаш хиина къама капиталеи помещикий — феодалий даькъеи викалаш юкъе бола дарриге къама низаш. Революци дегIаяра шоллагIча этапе, йоккхийча промышленни торговии предприятешта, банкашта национализаци я, аграрни реформа а, кхийола социальни мероприятеш а е йолаелча, революцена хьалкашиа керда декхараш отт.

Из ха эргаш я къахьегамхой хьашташ эксплуататорий хьаштоаца, цхьа класс воккхаина даьман тIалатташ хилар чIоагIде безам хиначар хьаштаашца кхоккалавза даргдоацаш хиларца. Вокх оагIорехьа, цу хана хул къахьегача халкъа низий консолидаци а. Иштта хет тхона 1952 шера революци хинначул тIехьагIа ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике лийина гIулакхаш.

Цунах гуччахьа дийцар оаха ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика кулгалхошка Гомаль Абдель Насерга а кхьча дентелашка а. Цунах аз гуччахьа дийцар динагIа болча гIишлонхошта совгIаташ далара хетаяь Асуане яьча митинге. ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика Президента а ше къамаьл деш белгалдаьккхар дIахо революционни хувцамаш дегIадахкара къахьегача халкъа низаш вIашагIтохаца дарг ца хилар.

ШиЙ арахьарча машар безара политика ленински принципашца хьалхе а делаеш Советски Союз цIаккха юкъе а дийлхаац, е лелхарг а иц кхьча мехкий халкъийи чурча гIулакхашта. Вайна хоача тайпара дукха ха йоацаш хержа а хIана бол бе йола мара цо луш а йолча ВIашагIкхийттача IарбиЙ республика Къама собране Советски правительства из уйла йийцар яь. ХIара мехка халкъаца шоаш къоастадолла шоаЙ дегIаахара наькъаш.

Цуица цхьана Къама собране депутаташка аз аьлар, цо але а вож иле а паччахьалкхе малагIча новкъа йоди бе-бошха цахеташ дац вай мехка. Вай лерхI, ганза а гайна дарригa халкъаш дегIаахара социалистически новкъа гIоргжлар. ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республико ше дегIаахара социалистически новкъа йола аьнна хьакхайкаларо, бокъалдар аьлча, вай, советски нах гIаддут.

Бакъда кердадар цу сахьота хьахилац. КIезига низаш эшац духьаленаш эшае а дегIаахара нийса никъ лаха е. Из чоалхане процесс я. Керда наькъаш дийха а дийхад, лохаш а да ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика. Хоаш мадий, ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике антикоммунизма гIулакхаш гучадувлаш цхьа ха хиннахилар. Коммунисташ цар леладу гIулакхаш бахьан лувцаш а набахта боахабеш а моттигаш хиннай. ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика кулгалхоца тхога дийцачох, хIанз из дац. Коммунисташта тIаккхувш хилар дIадаьнна хIама лархIа доагIа.

Нагахьа сацна бокъонца болалой класса, къахьегача ахархой, къахьегаца интеллигенце хьаштаца малхара йола керда общество хьалъяра новкъа, социалистически дегIаахара новкъа воале, тIаккха кхетадо деза прогресса тIехьа, социализмана тIехьа коммунистел хьинар долашагIа къовсим лоаттабеш сар ца хилар. Уж дувцилга йоацаш тешаме, мутIахьа бе шиЙ халкъа хьаштаща, шиЙ ларда тIа дуир органдоаккхаш, дунен тIа эггара нийсо йолашагIа йола общество хьалъеш болча марксизма-ленинизма хьехама.

ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике хьаьй дукха нах юкъе болча организаци — IарбиЙ социалистически союз, цо хьакхайкхьча принципех из хила еа далкъа политически организаци. Тхога хьаьннечох, укх шера гуракьа цу союза съезд хул. Хетаргахьа, цу съезде тIанйцача решенеца дукхача даькъе къоастаберrба ВIашагIкхийттача IарбиЙ политически, экономически, общественни вахар дегIадоагIарга дола хьалда бола никъ.

Советски Союза Министрий Совета Председатель хилярах тарра доттагIал долча ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике наха хилар со паччахьалкхеш визитах. ДоагIаш мадий, Президентаца Гамаль Абдель Насерца переговораш, беседаш хиннача хана оаха керттерча даькъе паччахьалкхенашта юкъерча гIудакхех, дунен халкъашта юкъерча проблемех, вай шиш мехка юкъе вежарашха дола бувзамаш дIахо дегIадоаладерех дувцар.

Цуица цхьана оаха, бошъалдар аьлча, къамаьлаш дир кхы цхьадолча, къаьстта аьлча, идеологически дешаех а, цу даькъе тхо тайп-тайпара уйлаш я. Цхьабакъда цхьайола хиенеш тайптайпара кхеташ хиларо вайна новкъарле яц шиш паччахьалкхенна юкъера доттагIал чIоагIдара, империализмана, колониализмана духьал, машари тайптайпара социальни строй йола паччахьалкхенаш машаре кхилген лорадира тIехьа лоаттабеча къовсаме дога латтараш цаIаш хилара ларда тIара доттагIал чIоагIдара.

Шоана кепа йоацоц тIара хоьш мадий, Нил дIакъоалаш хиларца дувзаденна хиннача торжествашка ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике дукха доазол лехьара хьаьшиЙ хилар, царна вай воккха доттагIа Алжирски Халкъа Демократически Республика Президент Ахмед Бен Белла, Йеменски IарбиЙ Республика президент Абдалла ас-Салаль, Иракски Республика Президент Абдель Салим Ареф, кхыбола боазаш бов паччахьалкхен деятелаш а болаш. Асуане, Шеча форма тIа «Сирия» яхача теплохода тIа, Каире массеки оакьат даькихар оаха IарбиЙ республикай президентацца гуччахьяра цIенча дегаца къамаьлаш деш. Цар чIоагIа боккха лоархIам бир Советски Союза къамаш - мукъадахар болеша, дегIайоагIоча къоначча паччахьалкхенашта цо деш долча новкъостала.

Къамаьлаш деча иштта дийцар IарбиЙ цхьоагIон, IарбиЙ национализма тешаех а. ЦхьоагIон, къамаш - мукъадахара боламе цуи болча лоархIама дешаех йола тхоаЙ марксистско-ленински уйла дIаяьлар оаха. Аз белгалдаьккхар, тхо, коммунисташ, моллагIча расах, къамах, моллагIа ды лелабеш, географически хьал долаш хиларах цуи е вокх мехка къахьегамхой цхьоагIо хилара тIехьа да, аьнна. ЦхьоагIо иштта лоархIаш хилар новкъарле еш дац империалисташта, колонизаторашта, эксплуататорашта духьал лоаттабеча къовсама вIашагIкхета IарбиЙ йолча уйлана.

Дукха нах гулбеннача оахошта къамаьл деш оаха дийцар IарбиЙ цхьоагIон дешах тхоашта хетар. Цу дешах йола шиЙ уйлаш йийцаЙ Президента Насера. Цу деша хьакъе Президента дийцачох из деш кхетадара даькъе вай цхьа къаьстта эргаш уйлаш яц.

Визит йолча хана хилар дукхача дешаех лаьца доттагIлеш беркатеи переговораш. Цу переговорий результаташ юиц араьккхача цхьана яьча заявлене тIа.

Малкбузен кепа йоазон тIа тайп-тайпара а кIезига а дувцацар вай шиш мехка юкъе къайлагIара переговораш хиннай, яхаш. Бокъда, из империалистически пропаганда ергIанара оапаш ба.

Империалистий сатем боабаьб ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике вай хиннача визито а, советски халкъаца, империализманеи колониализманеи духьал цхьана лоаттабеча къовсаме шоаЙ вежарий болча советски нахана дика, кIоарга уйла йолаш египетски халкъ хиларо а.

Империалистий сатем боабаьб, тIа-тIа дуккагIа дунеи халкъаша царна цхьана цхьадолча IарбиЙ мехкашца а, дегIаахара капиталистически никъ тIа ца эцаро. Из-м кхетадеш мадий, хIана аьлча дунен халкъашта ше фу я гуччадаьккхад империализмо, цхьаина а низаца могаргдац цуина шиЙ сиЙ кIалхардаккха. ХIанз дунен тIара хьал овлангара хувца денначa хана, дунен тIарча шиЙ дарригача машар безача низашца цхьана шиЙ низага, шиЙ влияние низага диллача империализмал тIехйола дунен социалистически система йолча хана дегIаахара керда этап эттаЙ. ХIанзарча дьалашна империализмана могаргдац бекхам а боацаш шиЙ лоIаме халкъашта кхайкабе, хьалха санне, цар кхелашта доал да.

Вай хана ергIана латташ да колониализм йиза а кхьм хургйоацаш а дIаяккхара дош. Бакъда, империализм гIаьра оамал хувцаеннаяц, авантюраш е а тарлургда цуи. Цхьабакъда хIанз дарригача дунен халкъашта могаргда керда дунен тIом ца хилайта, нагахьа сацца машара тIехьа, хьалда империалистически агрессораша лехараща духьал левал долаш вIашагIкхийттен цар къовсам лоаттабоЙ.

Президентаца Гомаль Абдель Насерца переговораш йолча хана оаха цIаьхха а белгалдаьккхар, советски халкъои Советски Союза правительстваи шиЙ лоIаме хилара тIехьа къовсам лоаттабу халкъаш даим массо оагIорахьа хьалаьца а хьаллоацаш а хилар, шиЙ лоIаме дегIаахара новкъа мехкаш мамогга хьаллоацаргхилар.

Из бакъду Советски Союзо ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республикана кхы тIа а кредит даларо а. ШиЙ оргIана ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республикага да Советски Союза эша товараш, уж товараш цо ла а лу.

Египетски халкъа цIенача дегаца вежарашха новкъостал деш Советски Союзо цуица чIоагIбу дунен антиимпериалистически болам. Президента Гамаль Абдель Насера ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика цIерах доиха баркал аьлар Советски Союза египетски халкъаца иштта цIена бартцхьоагIо болаш хиларах.

Из шуи новкъостал, йоахар президента, цIаккха а дицдургдац вежарий уйлаЙ мах бе хоача а советски халкъах дарригача IарбиЙ халкъий тешаме воцоц доттагIон лерхIача а тха халкъа. Тха IарбиЙ халкъ, аьлар президента, цIаккха а хургдац шийна даь гIулакх диллуш.

Вай египетски доттагIаша чIоагIа раьза болаш дувц халкъа маьрша къахьегам, из шиЙ лоIаме хилар, республика суверенитет лораеш дола ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика тIема цизаш чIоагIдеш Советски Союзо доча новкъосталах.

Хетаргахьа, советски наьха а кхийнаЙ цхьана аьча заявлене чулоацам боаза. Советски правительства цунах лерхI дунен халкъашта юкъера кхоххам дIахо мелбара, машара гIулакх чIоагIдара тIадеразадаь лоархIамера документ. Цу заявлене тIа белгалбоаккх тIема блонех дIа ца кхета мохк, дунен халкъашта юкъера кхоххам мелбареи халкъашта юкъе доттагIал хиларен хьаштех араьара политика лелаю мохк хиларах тарра ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика бола позитивни лоархIам.

Вокх оагIорахьа, ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республико боккха мах бу дунен халкъий гIулакхашта юкъе, машерви тайп-тайпара социальни строй йола паччахьалкхенаш машаре яхаран тIехьа лоаттабеча къовсаме, империалисташта, колониалисташта, неоколониалисташта духьал халкъаша лоаттабеча къовсаме Советски Союза болча лоархIама а цо лоачача моттига а.

Тха визито хьахьекхар, вай халкъий хьаштий духьа, машара, демократена, социальни прогресса тIехьа къовсам лоаттабеча дарригача халкъий хьаштий духьа ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республикаеи Советски Союзаи юкъера гIулакхаш толамца, доттагIлеица леладе дика торонаш хилар.

Дукха деза доттагIий! ЧIоагIа малх хьежаш йIайха яр ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республике тха визит йолча хана. Маьлха йоIхал вежарашха долча халкъа йоахалца вIашагIкхийттар.

Тхо чIоагIа цахдоахаш гIалдахадар визит хиннача дешошка тхоаш, Советски Союза викалаш, селлара чIоагIа цIенча дагара тIаэцарах.

Са цIаьхха доккха баркал ала безам ба гIоравьнна волча паччахьалкхен деятела вай доттагIчоа Президента Гамаль Абдель Насера, вай доттагIчоа вице-президента маршала Абдель Хаким Амера, воза премьер-министра Али Сабрека, ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика вежарашка долча дарригача халкъа цIенача дагара тхоаш тIаэцарах а, дика хьоашал дарах а, советски халкъаеи цуи правительстваеи цар вежарий доттагIлеи уйлаш хиларех а.

Оаха Советски Союза вола аьнна хьийхар Президент Насер, цо раьза хиина тIа а иййар из. Советски наха безаме, цIенча дагара тIаэцаргва из.

Тха визит йолча хана тхо нел хиннача тхона лоъар: «Даькъала хилда советски - IарбиЙ доттагIал», «Даькъала хилда советски халкъ!» яхаш. ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика халкъагара советски наха цIенча дога чура, вежарий моаршал дайтар тхога. Е къамаьл деш вежарашка долча IарбиЙ халкъа лехар кхоачашду аз.

Де а доагIаш дохихал ду вай халкъо шиЙ къахьегамца, тайптайпарча мехкий хьалъе вай паччахьалкхено лелаеча машар безача шиЙ политикаца дарригача дунен тIа ше лоархIаш хиларах, дега чура йоагIа цIена, кIоарга уйлаш шийца хиларах. Из доккха хIама да. Дукха деза новкъостий, вай дарригаш а лехарийла ла цуи боккха мах бе а из лоралo а.

Вай сийлахь-воккхача баьччой хьехархочоа Владимир Ильича Ленина белгалдаьккхад, дунен дарригача мехкий халкъашта юкъерча доттагIленои вошалои тамашаш эргхилар. Владимир Ильича аькад вай дарриге низ тIабоххийтаргба монголашца, персьянашца, кIиндашца, египтянашца гаргалхара. «Вай гIортаргда — яздаьл цо — вайл чIоагIагIа тIехьадисача а тоIадаь воажача а келкъашта цIенча дегаца культурни новкъостал де, воашта аьча уж машинаш лелаярга, къахьегам эттача баккхарга, демократега, социализмага… довлара».

ЧIоагIа дика да тIехьагIа хургдар хоьш аьнна Ильича уж дешаш кхоачаш хулача хана вай дехеш. Вай массене а къаьхет воаЙ хьехархочун сийлахь - доккха из весиет дизза кхоачашдара.

Се къамаьл даь воалаш са безам ба ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика халкъа лоаца боккха шоаЙ экономика, культура дегIайоалаеча, къам шиЙ лоIаме хилар чIоагIлеча, керда вахар хьаллеча толамаш доахалда Iа аьнна. Сона хет шо дарригаш а, дукха деча новкъостий, дарригa советски халкъ, санна, ВIашагIкхийттача IарбиЙ Республика вежарашке долча халкъо баьнначa цу лоацана тIехьа хургда, аьнна.

* * *

Дукха деза новкъостий! Со на аьлча IелургвацI шуга гIоравьнна вола вай хавара паччахьалкхен деятель. Советски Союза воккха а дог цIена а доттагIа премьер-министр Неру кхелхаи аьнна тахан Инде столицера городера Делера кхаьчача хабарах.

Во кхаьча Iайпадац мохк шиЙ лоIаме хиларан къам юхаметтоттарни тIехьа къовсам лоаттабаь шиЙ тешамеи хьаькъал долеи кулгало шийх вальначa духхьала цхьан Инде халкъага. Берригача прогрессивни наха новкъа да премьер-министр Неру, шиЙ вахара тIеххьарча сахьатага кхаччалца шиЙ низ, шиЙ паччахьалкхен хьаькъал, опыт гуманизма йоккхийча идеалашта, машареи прогрессеи гIулакха дIадиенна сиг валар.

Аз дукхаза а къамаьл даьлар цу воккхача паччахьалкхен деятелца. Сона гучаь массеза а из вар Советски Союзаи Инденеи юкъерча доттагIлени дикача гIулакхий, шиноа а мехка халкъашта бола лоархIам, машар бу дарригa низаш кхоталара лоархIам дика кхетабеш вола сaг.

Советски халкъа, Советски правительства цIерах а сайгара а аз чIоагIа кходанм бу хиннaчуи вазалга, Инде Республика Президентага господинага Радхакришнанга, Инде правительствога, дарригача индийски халкъага, из валар дега чу чIоагIа новкъа хиналга царга дIа а хойт. Премьер-министр Неру цIаккха а вицлургвац советски наха, Советски Союзаи Инденеи юкъера доттагIал лелаза долча берригача наха. ХIаьта вай, советски наха, массаза а леза лоатта а даьд, лоатта а лу из доттагIал.

Баркал хилда шоана ладугIарах.

Асуански гидроузал хьалъеча.
Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) гидромеханизаце начальника заместитель Ахмед Тисран гидромеханизаца управлене начальник Г. М. Масляков.
ТАСС специальни корреспондента В. Будана сурт.

6 БЕТТА ЧОТАХ

«Красный молот» заводa коллектива болам дог раьза хиица хьал а лаьца укх шера хьаахарча ах шера план хакал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически дув ьяржаЙ правиг - заводa установкаЙ коллективашта юкъе. Цу яхье хьалха деттачарех я кор. Овсянникова кулгалду № 1—2 йолча установка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча цу установка технологаша валожа продукци араяецара ухе бетта хьалх 13-ча мая кхоачашъяьй. Ер бутт боалехьа дIахлагIча бетта чотах массех эзаьр продукци араяецa лерг I оаха,— йоах установка начальника нов. Овсянникова. Из декхар дизза кхоачашдара къаьстта дика къахьегаш ба технологаш Назаренко, Захаров, Идрисов, Магомадов, иштта кхыбараш.

В. КОСТОЕВ.

Экономически знанеш лакхъеш

Укх деношка, 250 совгIа саго дакъа а лоацаш итогови экономически конференци хилар Грозненски химически комбинате. Конференце дакъа лоцаш хиннача экономически политически знанеш университета дешархоша ладийгIар «Продукце единица яккхарга дIаболда къахьегам лохбара наькъаш», аьнна комбината керттерча инженеро нов. Литвина яьча докладага.

Докладчика а иштта содокладаш яьча университета дешархоша а нн. Морозова, Соколова, Селчихина, Скомаракуса, Гордана, Козлова, Парамонова, кхычар кIоаргга чуловцаш болаш дийцар производство рентабельни хилара йолча торонех, электроэнерги кIезигагIа йоаяра, къахьегама овсарле лакх а еш продукце мах лохбара гIулакхех. Къахьегам кIезигагIа дIа а бокийташ продукци алсамъяккхара лоаттабеча къовсама махулла дукхагIа болхлой, гIулакхера нах, инженерно-технически болхлой юкъедоаваза барг ца хилар белгалдоаккхаш къамаьлаш дир конференце университете ладувгIараша.

Вай мехка эггара дарегIа дола фенол, ацетон, синтетически спирт аракец Грозненски химически комбинато.

Производство новаторийи рационализаторий хьакъалца комбинате хьалхиина технически прогресс боккхача лоархIме я, аьлар конференце шо къамаьл деш нов. Морозовa. Автоматизаци яра кердагIа йола автоматически прибораш оттаярах кхача беллашта хьожаве 35 лаборант мукъа а доалийташ 30 эзар совгIа сом кходе вIаштIехьдаьннад. ХIаьта комбинат болх бе йолаеннача 10 шера 800 организационно-технически мероприяти, 2 миллион сом кходе вIаштIехьдалийта бола 3000 рационализаторски предложени белла юкъейоалаЙ комбината коллективо.

Общественность шерра юкъе а оваш планировани елга лерттIа дIададахьар, нормаш уттаелагIа къахьегамах алапи телдагIи дикагIа вIаштIехьдаккхар, бедали кхыйола материалаши цахаддаш кхоелга, ца эшаш йола бедали оборудовании гул да елга производствана лоархIаме хилар конференце чIоагIа белгалдаьккхар комбината планови отдела начальника Л. Парамонова, керттерча энергетика Е. Соколова.

Экономически болх тоабара, продукцега дIалодар лохдара йола рекомендаци тIайийир итогови экономически конференце хиннараша.

И. ОЛИМПИЕВ.

КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш — вахара юкъе

МагIалбикера мехкдаьттахой КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешта творчески хьинар ед а даь, семилетка хаьай балха кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабош ба.

Балха темпаш совнаьрчул тIехья укх шера. ДIададахача шера хьалхарча диъ беттаца нийсйча, укх шера мехкдаьтта даккхара боарам 46 процент лакхбеннаб, къахьегама овсарле планах лаьрхIачул тIех я, мехкдаьтта даккхарга дIалодар «Малгобекнефть» НПУ гIолла 4 процент, хIаьта «Горскнефть» управлене гIолла 6,6 процент лохденнад.

Уж толамаш даха торо хилар городской партийни организаце организаторски политически балха боаран лаккхарах, къахьегамхой творчески хьинар айдарах.

Парте горкома а юкхьанцарча партийни организацей а балхаца тоъал дика хувцамаш хиннад. Къаьстта дукха бола баьй укхаза производства лоархIамегIарча участкашкара кадраш чIоагIъяран уж кхетаяран.

ХIанз города мехкдаьтта промышленноста массайолча промыслашка, участкашка, сменашка, бригадашка кулгалдераш балха опыт йолаш, организаторски балха а дика кхеташ бола специалисташ ба. Масало, «Малгобекнефть» № 1 йолча кIоарга разведочни буруь тохача конторе диъ дипломированни болхло кулгалдара технически балла тIа дьожаваь, масала, хьалха слесарь хинна нов. Баталов институт дьиккачул тIехьагIа буруь тохара участка механикалла хьожаваь, хьалха 1-ча промысла оператор хинна инженер нов. Цапин мехкдаьтта даикха мастералла хьожаваь.

«Горскнефть» яхача управлене хьадоаккхаш дола мехкдаьтта совдаларах вIашагIйолла хиш хилар Гаьли-Юртера керда участок. Цу участка начальникалла хьожавир мехкдаьтта институт такхйоаккхаш вола мехкдаьттахотехник нов. Е. М. Даилец, инженералла хьожавир мехкдаьтта управленера дипломированни инженер К. Ю. Газиев. Участка болх хьалда тоабир цу шиине. Участка коллектив массова а тIеккхоачашъе аьлар балха задаеш. Уж тайпа масалаш кхы дукха е да.

ХIанз дукхагIа ба специалисташ юкхьанцарча а цехий а партийни организацей секретараш болаш. Тхьаь шиъ секретарва 10 инженерно-технически болхло ва, хIаьта 5 лакхехьарец специальнои юкъереи дешар дийша ва.

ЧIоагIа йоалхо ю парте горкома юкхьанцарча партийни организацешоа кадрий экономически технически дешар вIаштIехьдаккхара. Горкоме вIашагIъеллаЙ боахама кулгалхой городской семинар. Цига уж учрежденей предприятей кулгалхой, мехкдаьтта промыслови управленей керттерча боккхагIа болеш инженераш, горисполкома отделий заведующеш, парте горкома белктохамера болхлой, дарригa а — 75 сaг. Семинара занятеш ю бетта цкъаьза. Цига юиц промышленни предприятешта кулгалдара практика, промышленноста технически прогресс ира, мехкдаьтта хиши дегIайоалаяра, къахьегама законодательства, кхидола дешаш. Семинарашка доклад аш ю горкома секретараша, обкомеи, совнархозеи болхлоша, предприятей специалисташи кулгалхошеи.

Юхьанцарча партийни организацешка бола беш 50 гергга семинари боккъонца йола промышленноста экономика кружокий, юхьанцара экономически, коммунистически къахьегамии вахареи школе я (1913 саг ва цига дешаш), мехкдаьтта промыслови управлене кхаь шерара производства мастераш цийчбу школа (23 саг ва цига дешаш).

Укх дешара шера мехкдаьтта промыслашка а буруь тохара конторашка а яла экономически конференци хиннай. Цига дийцад буруь тохар сихдареи, къахьегама овсарле лакхъяреи, мехкдаьтта даккхарга дIалодар чухахьа даккхареи торонаш, кхидола дешаш.

Масала, «Малгобекнефть» буруь тохара шоллагIча конторе хиннача экономически конференце рекомендаци елар хIара буровойга дIатIаккхухьачеи юхаккхухьачеи материалий учет яран буруь тохара балха оперативни планировани яран. Цо доккха новкъостал дир конторе коллективна укх шера диъ бетта буруь тохара план 116 процент кхоачашъе.

Кадрий экономически технически дешар дика вIаштIехьдаьккхад нов. Н. А. Орехов заведующий нов. С. М. Изаксон партбюро секретари волча коммунистически къахьегама шоллагIча мехкдаьтта промысле. Цига хIара кIира цкъаьза оррига бригадашка, технически литература обзораш а ещ, дикагIйолча опыта карагIдьяккхар а дувцаш, творчески сахьаташ хул. Цу гIулакхо промыслера творчески уйла лакхъяьй. ХIанз хIара кхоалагIвола болхло рационализатор ва.

Цул совгIа, хIара бетта цкъаьза Даьй-мехка а доазол дехьарча а технически литература обзор ю инженерно-технически болхлошта. Мехкдаьтта дукхагIа даккхара, къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIадолар лохдара гIойле мел яр производствана юкъехьу йижинераши техникашеи.

Парте горкомо юхкьанцарча партийни организацешка чIоагIа йоахо ю мастера лоархIам лакхбара, из производственни организатор а коллективна хьехам телар а хиларах тарра. Цу гIулакха горкомо города мастерий юкъера совещани йир. Цига дийцар КПСС ЦК июньски (1963 ш.) Пленума решенешка из вахара мастер коллективана хьехам балара мел лоархIаме ва.

ХIанз дукхагIйола мастераш производства организатораш хинна ца Iеш, иштта наха политически кхетам телараш а ба. Цар массаза а шоаЙ коллективашта политически производственни темех лекцеш ю, докладаши беседаши ю. Производственни наха политически кхетам балара балхаш вIаши дика тараш къахьегар мастераша нн. Пушкара, Назадзе, Сычева, Шмелева, Марнева, дукхача кхычар.

ХIанз мехка тайп-тайпарча дешара заведенешка дешаш 550 саги техникумашкеи институтешкеи дешаш 255 саги да. Партийни профсоюзни организацешо, боахама кулгалхоша, чIоагIа йоаккхо ю болхлой квалификаци лакхъяра. Производственно-технически курсошка, къахьегамъ хьалха латта методаш Iомаеш школашка, массаза а болх беш болча школашка а «Грознефть» дешара курсовой комбинате курсашка а дийшад эзар гергга волча саго. Городерча вIаши юкъалуш йолча предприятешка, Къилбаседа-Кавказа совнархоза а кхыча административно-экономически районий а предприятешка вIаши дикагIйола опыт Iомавелга вIаштIехьдоаккхаш да.

Экономически политически дешаро мехкдаьттахой творчески инициатива дIохо а дегIайоалаю. ДукхагIа хул рационализатораши изобретателаши.

МагIалбикерча предприятешка вIашагIъеллаЙ общественни хьисапо болх бергбола 15 экономически совети экономически анализа бюрой. Царна юкъевода 197 саг. 1963 шерех укх шера дIабоахача диъ беттеи цар къоастадаьь 75 дош. Цар рекомендацех боли тоабарех 578,3 эзар сома пайда хиннаб Даьхенна.

«Горскнефть» НПУ экономически советои экономически анализа общественни бюроси еннача рекомендацеех болх тоабар бахьан долаш управлене коллектива вIаштIехьдаьлар дIадахача шера планал совгIа этташ эзараш тонн мехкдаьттеи миллионаш кубометр гази эцха, мехкдаьттеи гази лохкарга дIададар 1,9 процент лохде, дарригa а дIаллаьрхIоча 37 эзар сом паччахьалкхена рузкъа кходе.

«Малгобекнефть» шоллагIча промысле экономически советои экономически анализа общественни бюроси яхара тайпара болх тоабар бахьан долаш кIоарггара насосаш уттара даькъе 5,8 эзар соми, транспорта болх тоабарех 6,4 эзар сомий кходе вIаштIехьдаьннад.

Мехкдаьтта промыслови управленеша вIашагIъекхаЙ технически прогресс дегIайоалаяра йола комплексни творчески бригадаш. Цар еннача предложенех дукха технически кердадараш кхуль производства юкъа.

ХIана шиъ творчески бригада а насосни скважинашка утташ йола гIишара горашк мехкдаьтта попутни газаца цIенъяреи промысла чухьара эттагIолча алепсин мехкдаьттана дагадраця арап гIулакхаш вIаштIехьдоаккхаш.

ШерагIа дерзаш латт КПСС городской комитета балхацара общественни гIулакхаш а. Горкоме вIашагIъеллаЙ штате йоаца административно-финансови оргапий отдел. Цул совгIа, горкома хIара отделе а ва болх беш штате воаца инструктор.

Бакъда, цхьайолча предприятешка ясала дац экономически балхацара общественни хьисапера гIулакхаш. ДукхагIйолча даькъе экономически советий болх планах боацаш лелабу, царна шоаЙ декхараш девзаш, шоаш воха рекомендацеи производствана юкъеохьара йоакхо яц.

В. КОСТИН.

ДИКА ГІУЛАКХ ДУ КУЛЬТУРАШТА

Дика къахьег укх деношка Урус-Мартана производственни управлене тха «Красноармейский» совхоза полеводашеи механизатораши. ДІайийнача культурашта дерригагІулакх дикагІча агротехнически хана даргва тІаерзаь я совхоза къахьегамхой уйла.

Совхозе гІулакх де дезаш хьалхагІа тІаьнна культура 600 гектар совгІа шекара свекла яр. Тилайта йиш яц цхьаккха да. Эггара хьалха кхашка арабаьлар механизатораш, царна тІехьа свекла лелаю звеноша, къаьстта бола гектарашка. Цар массане а лоацначахана ерригача свеклана шаровка яьккхар. Геттара дика болх бир механизировании шаровка еш хиннача механизаторашаАлхалуев Яуде, Автаев Мухьмада, Наитаев Шарипа, кхычар а. Цар массане а смени норма 150—160 процент кховчаш ца еш ди дІаводаьар. ХІаца а доккхий толамаш доахаш культиваци еш ба уж.

Хьанаре къахьег свеклана оасар деш, уж нийлхъеш боахкача свекла лелаераша а. ХІаналехь шоай гектараш цІенъяь бола болхж нов. Юсупова, Асхабова, Магомадова. Царна нийслуш кхы а дукха свекла лелаераш ба тха. Цудухьа вІаштІехьдоал совхозе хІара денна свеклана 50 гектарага кхаччалца оасар де, из нийлхъе. Иштта дика къахьегам вІаштІехьбаккхарах массех дийнахь бокъонна оасар даь, нийлхъяь яьккхай 300 гектар свекла.

Укхаза дІайийнача культурех массане а цхьатарра дог лаз. Цудухьа шоллагІча отделенера пхиялх гектар свекла геттара чІоагІа оасаро кІалйитай аьша шоашта хьаьча, воскресник а даь, цхьан дийнахьа Іоцlенйир из участок механически мастерскe болхлоша. Цу дийнахьа дика къахьегарца белгалбаьлар механик Исмаилов Резвани нормировщица Власова Жени.

Химически гІулакх де а болабеннаб совхозе. Укхаза хьалхарча бІаь гектара гербицидаш теха яьннай. Из боккхача лоархІамера болх массехк дийнахьа чакхбаккха дега да тхо ерригача культураша. Гексахлоран а кхыйола химически препараташ а йоаттІача хана еттаргья оаха.

Дика тІаьннай, тха 2 эзар гектар гаргга йола хьажкІаш а. Царна а деза даим гІулакх де. Оаха сихха ерригача хьажкІашта уж хьатІаялалехьа макха баьккхар. ХІанз культиваци еш ба механизатораш. Из болх чакхбаьккхаб 1100 гектара тІа. ХІара денна совхоза механизатораша 150 гектар совгІа йолча хьажкІашта культиваци ю.

Балха темпаш денна лакхъеш къахьегача тха «Красноармейский» совхоза полеводийн механизаторийн вІаштІехьдаргда пропашни культурашта лерттІа гІулакх де, боккха хьувкъам баккха.

Г. КУЮМДЖИЕВ,
совхоза керттера агроном.

ДОАХАН ДИКАГІА КХАБА

ДІадахача шера еннача дукхагІа шура ду хІанз хІара Іатто, дукхагІа ба хьалха латта доаяркаш, эргабьниаб тха болх, яхаш дувц Шаьла производственни управлене «Южный» яхача совхоза цхьоалагІча шурий-товарни ферма бригадира Солтаханов Зайнде.

Цо дувцача тайпара дац ферма гІулакхаш. Бъ бетта ферме хІара кхоабача Іаттагара 374 килограмм шура яьккхай. Из хул дІадахача шера цу хана яьккхачул 3 килограмм совгІа. Цунах ала йиш яц болх тоабеннаб аьна. Цхьабакъда, уж болх тоабе йиш йолаш-м бар.

— ХІанз юккъера лаьрхІача дийнахьа бусси ферме 1100—1250 килограмм шура йоаккх. Нагахьа санна доаханнца доагІа гІулакх деш хьача кхм а 300—400 килограмм шура йоаккхаргьяр оаха, яхаш дувц ферма дикагІа болча доаркаша Исраилова Кометта, Мукаева Зайнаба.

Уж бакъ лув. Доаханна доагІача бесса гІулакх дац. Дийнахьа уж доажаду фермана гонахьа. Кхоачамбалла доакъар дац из. ХІаьта бисан цІаккха а доакъар дац цигарча хьайбашта.

Совхоза кулгалхой дакхеройла бар яхкан замалахь доахан дикагІа кхоабаргдолча тайпара болх вІаштІехьбаккха. Дийцахьбус царна доакъар хилийта деза. Хьалхха хьакъовстае езар уж кхоабаргдола моттиг.

Цул совгІа фермерча доахана кхоаллеиаши хьаьнн даь хила дезар. Из болх а баьбац цига. ХІанзул тІехьагІа уж хьае долаурда тхо, йоах ферма зоотехника нов. Парменова. Ферме доакъар ца хиларах карбамид тела йиш йоацаш бисаб хьайбаш леладераш. Цу гІулакхо а дожна ве ду царна.

Доккхий кхоачамбоацараш да цун лоаллаха уллача номер 2 йолча шурий-товарни ферме а. «Дийнахь-бус хІара фуражки Іаттагара йоаккха шура 4,5 килограммал тІех яц цига, хІаьта дикагІача доярка хьокхам 7 килограмм ба. Цу ферма хьайбаш леладераш совхоза кулгалхоша доахан чуоттадаь лагерни хьисаве кхоабаргдолаш болх вІаштІехь ца баккхарах шура яккхара план кхоачашъергьяц оаха, яхаш гІайгІа еш ба.

Шура яккхара лоархІамегІа йола хІанзара ха боагІа пайда ца эцаш зехьа тилийта йиш яц. Совхоза хьайбаш леладерий ерригатоглнаш я шера 1600 килограмм шура яккхара йола паччахьалкхен план кхоачашъе. Уж кхоачашдергдолаш юкъера кхоачамбоацараш дІадаха а хьайбаш леладерашта эшша новкъостал де а деза совхоза директора нов. Ильина, зоотехника нов. Парменова.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

ДИКА ДІАЙОЛЛ СИЛОС

Къахьегама дика котало яьккхай коммунисто Травин Николая кулгалдеча Шелковски производственни управлене «Коминтерн» яхача колхоза шоллагІча комплексни бригадо коллективо. Эзар тонн совгІа рожах хьалха йолла силос дІаелай цо.

Иштта дика къахьег хьалха йолла силос йоллача цхьоалагІча комплексни бригадо а. Тоаккхоачашъю смении нормаш рожь хьокхача механизатораша Яровой Григоре, Поротня Евгене.

Цахаддаш моша доакъар дІаккхуьаш цхьайтта машин я бригаде. Царга лерттІа бола байтар бахьан долаш дика лел гІулакхаш. 600 тонн совгІа моша доакъар доллад хаьраш я.

Вознесенска деза укхаза хьарпалар балха кийъаккхуьаш хилар. Тук тохараш совгІа силоса хІара тоннах цхьина килограмм карбамид а тох укхаза.

Хьекха рожь хьалъийца доаллаша мошача доакъара лаьрхІа хьажкІаш дІаюв бригаде, хІапалехьа дІайийней уж 60 гектара тІа.

О. АРЗАЕВ.

Урус-Мартана производственни управлене «Красноармейский» совхоза Кагерманов Оалхазара кулгалдеча комплексни бригаде дика ду кхашкара балхаш, юрта боахама культураш хьувкъаьара хьинар ца кхоадеш къахьег механизатораша. Боккха теркам тІабахийтаб цар хиш дехкара. Укхаза кулгалду Мустаев Сахида.

Сурта тІа: Кагерманов Оалхазара бригаде хий дуллаш латт гурахьа дайнача ялаташта.

А. Кобиашвили сурт.

ХІАНЗ КЕРТТЕРДАР—БАЛХА ОВСАРЛЕ ЛАКХАГІА ЙОЛАШ ТЕХНИКАХ ПАЙДА ЭЦАР

Колхозийн совхозийн кхашка хьувкъамаш ихелар дукха, ахархоша тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара лаьрхІа къовсам лоттабу. ХІанз гІулакха толам баккхара дІайийнача хІамашта хандахьа гІулакх делга вІаштІехьдаккха, доа ца деш хьувкъамаш чуэца деза. Хьувкъамаш лакхдара чІоагІа бехктоххаме дола из гІулакх шоашта тІалатташ хилар кхета а деш, шоай са ца кходеш къахьег юрта механизаторъша. Царна хов юртбоахама производствана комплексни механизаци яр юрта боахама еча интенсификаце керттерча лоастамех цаІ хилар. Укх шерарча бІаьстан белгалагІа дола гІулакх да массава а юртбоахама производствана механизаци яра, къахьегами ахчен кІезигагІа дІа а дохийташ юртбоахама продукташ дукхагІа яхара сарцагІвалар. Колхозийн совхозийн кхашка къахьегаш ба ил. Светличнен Перицкен дІадоладаь гІулаккаш хьаллаьца бола иттэш къахьегамхой.

Дика тІаьннай Сунженски района Кирова цІерахча колхозерца Новичкин Ивана звенон участкера свекла. Звенос дика хьаьц а даьд, кийч а даьд лаьтта, дика дІадийнад фу, свекла хьалтІаплалехьа макха баьккхаб кхашка, хІанзле а цкъара йоахаладашха культиваци яьй. МугІараштаюкъера йовкъаш цІена я, хІаьта мугІарех оасар тІадоладеннад. Цу тІа а хІара йовхадала йистача метр тІа 26—28 свекла тІаьннай. Кхы ха ца йоаеш мугІарашка обработка е а свекла нийлхъе а еза. Цхьабакъда, укказа, сендукъа да хац, лаьрхІар пхорагІа культиваци я яь, кулгаща свекла нийлхъе. ХІаьта цунах Светличне технологи телхаьа хул. Цу тІа а сетчати макхаш а ма дий звенога-м. Новкъоста Светличне цу тайпарча макхашца свеклай нийлхал хила еззача тайпара нийс а ю, кхай тІа пхорагІен аулуви обработка а ю. ХІаьта карабулакцаша сетчати макхаш цхьа дала а доладаь, пайда ца дац аьнна дІаккхайсад. ХІана? Цар йоах, цу макхаша тІаьнна дукхагІа йола свекла тед. Царна кхоаш хиннадац, нагахьа санна дукъаь йоаллача кховлагІча е йиълагІча (тІехьашкара юха лаьрхІача) чІоагах макха-скребница тессача а трактор шортигагІа лелайича а результаташ дика хулаш хилар. ХІаьта цар макха юкъерча чІоагах а тесса, сихха трактор а лелаеш баьб из болх. Цу гІулакхах механизатораш дІакхетабича болх дикагІа вІаштІехьбаьлар. Уж тайпа гІалаташ цхьайолча кхыча звеноша а деш да. Нагахьа санна уж ханнаьц лер тІа ца боахе, мугІарашцара оасар дІадаккхарах свекла нийлхъарах кулгашца къа ца хьийгача даргдац. Сетчати макха-скребница кердача технологе доархІамера дакъа да, хІаьта цунах кхетамца пайда эца а беза.

ДукхагІа долча боахамашка трактораша шин сменах болх бергболаш механизатораш вІашагІтохаб. Цудухьа чІоагІа доархІаме да трактораша дІаяза бизза мухь болаш болх байтар. Дукхача звеноша машинашка бизза мухь оэийт, балха овсарле лакха йолаш пайда эцарех, дукхагІча хана цкъа деш дуккха балхаш цхьана ду, сихха лелаеш болх байт трактораша. Из гІулакх къаьстта доархІаме да комплексни механизаци звеноша. Цунна дувзадениа цу деща кІезиг-дукха хьехам ца белча баргбаш.

ТІаьннача хьажкІашта гІулакх деча хана ерригача культиваторашта тІехьа оасар дохаду макхаш хила деза. Тракторга сихха лелаеш болх байташ хилча оасар дохадеча макхаша тІагІоллара лаьтта цамцадоаккх, мугІарашкара оасар дикагІа дІадоаккх. ДІайийнача хІамашта удобренеш еттаргаш йоахкаш я ерригапропашной культиваторащ, цудухьа культиваци еча хана минеральни удобренеш а етта еза. Культиваци ярцей удобренеш товсарцей цхьана де йиш йолаш да химически оасар а. Цу гІулакха пропашной тракторах йолл ГАН-8 яха гербицидно-аммиачни машин, распылителаш йоахкаш йола шоднлгаш культиваторгахьа Іо яра а ныце, кийчъяь гербицид яха молхаш тох хІара мугІара.

Нагахьа санна хьажкІа кхашка проволочник е медведка яха чоэпилг гучаяьннаьлей царна дуъьалара химически къовсам болабанза ца боалаш балеи, из а юкк балхашца цхьана де йиш йолаш да. Из ду минеральни удобренеш товсача хана, цунах шиъ боарамагІа гексахлоран яха дуст а эдийя цхьана дІатовс уж.

Кхетале хила дац, уьжамо балхаш цхьана даро йоккха экономически гІойле ергхилар, къахьегам кІезигагІа дІабахийта, ловцача ханашкеи эффект йоккхагІа йолаша дІайийнача хІамашта агротехнически химически гІулакхаш де йиш хулийтаргхилар.

ХІанз дукхача колхозашкеи совхозашкеи довкъара лаьрхІа гурахьа дІадийна хинна ялаташ чуийца доалаш а уж чуийца даьннача кхашка хьажкІаш дІаюви а латт. Ка бола ялаташ чуийцача кхашка дІайийнача культурай хьувкъам дика хулга шиъ хайнахьа лаьтта къоастадарах, цунца тІоадал Іоаярах тийша, уж дІаерге хьежжа хурда. Цу хьакъехьа дика болх бу республикански опытни станце. Из хар пайдана да юртбоахама берригача специалисташтеи механизаторашта. Гурахьа дийн рожь тІадолча участка тІа йигар силос хьокха комбайнаш, оахам ду а фу дІатосса а агрегаташ. Укх тайпара вІаштІехьбаьккхабар болх. Силос хьокхача комбайнашца хьокхар гуйран рожь, из хьекха деларца оахам деча агрегаташца лаьтта оахар, хІаьта цу тІехьа хьажкІаш дІаюора. Мишта хул оахам ду агрегат? Пхи корпус йола нук да из предплужникаш а йоахкаш, рамах дІахетта оахам шаьрдеш бола чона гІув, кхалаш ягІа катоки макхаши а долаш. Цу агрегатаца Іодаь оахам шаьра, культурин, ІотІадаь хул. Фу кІоаргала цхьатарра дуж, цхьатарра тІа а довл.

Цу тайпара агрегаташ массадолча боахамашка вІашагІйоккха а еза, хІаьта царца мара оахам де а мегаргдац. Нагахьа санна кхалнигаш ягІа катокаш боахамашца тоъаш ца хуле, царна метта йохарах дІахотта мегаргья дисковни макхай цхьа батарея. Кхы хьа ца болийташ чакхбаккха беза из болх ялатийнеи довкъарийнеи лаьрхІа дІаюви йола хьажкІашта кхийола культураши лакхе ший йийцача технологе кхаьча тайпара дІаер дукха.

Колхозийн совхозийн кхашка деша хьинар совдоехаш къахьегаш латт. Лакхача хьувкъамашца Даьхе гІадйигара мел эшар деш ба ахархой. Цхьабакъда, доархІам болаш да дІайийна хІамаш дика хьувкъоелга хинна ца Іеш, уж хенинахьа, йоа ца еш чуэцар я.

Цудухьа ялат бахьан долаш лоаттабеча къовсама тІехьарча этапага — ялаташ чуэцарга—къаьстта дика кийчдалаза даргдац. Ялаташ чуэцара керттера дукъ механизаторашта тІалатт, цудухьа цар керттера декхар — ялаташ чуэцара дика кийчо яр.

Массадолча боахамашка дІайийнай горох яхар санна йола маьхера культура, хІаьта из массанахьа дикача хьал тІа а я, чІоагІа дегІайоагІаш а латт. Сел дукха ха яц из культура чуэцара юхейнсар. Горох чуэцара механизаци е хала хилар цун биологически кхычен башхалонаца дувзадениа да. Горох цхьатарра кхачац, чуэцача хана лордаш чІегІаш тІаьда хул цун, оардача хана буртигаш талх. Цхьан хена тІара горох а лакхарен лохерен кхьчан кхачанзен хул, хІаьта кІезиг-дукха а из чуэца тоайчча, буртигаш йиттІа а йитта Іолега йолалу из. Цул совгІа, шиъ йоархІ а тІехьа лаьтта а шж. Цудухьа хьакхари ардари къаьста а долаш чуэц горох. Цу тІа а, кхаь-диъ дийнахьа хьекха Іойилла ева горох. Касарах улла горох хьаьъэдар а ардар а тІехьа дІалаьрхІача, горох чуэцаш деш дола деррита балхаш 7—8 дийнахьа чакхдала дезаш да. Цунга хьежжа кийчъе еза горох чуэца техника а.

Хьакхари ардари къаьста а долаш горох чуэцараш ЖБА-3,5 яха бобови жаткаш, хьекхаш латтз горох касарах южийташ йола решеткаш йоахка тІехьатувса косилкаш, кхы тайпа а вай боахамашка йолаш йола машинаш хул. ДІадахача шера цхьайолча боахамашка механизаторашааргаяьа тоаьй горох чуэцаш йола машинаш, лаккъяьй цар балха овсарле. МугІерчех лела ЖБА-3,5 яха бобови жатка тІехьаюза йиш я ше лелача ялата комбайна. Из тІехьаюзара эшаш йола чоалхане йоаца оатталаш кийчъюлургья моллагІча мастерске хьалашка. Цу тайпарча агрегато дийнахьа 18—20 гектар горох хьокх, е тракторааргегатацарча жатко хьокхавул кхоза дукхагІа. Цу тайпара агрегаташ кийчъе еза массадолча боахамашка. Грозненски опорно-хьоккама совхозе горох чуэцаш дика болх бора ихаь брусах латтача КНУ-6 яхача агрегатах ьича, лифтераши горох цхьан касарах южийташ йола решеткаши йоахнача агрегато. Дийнахьа 20 гектар хьокхар цо. ХІаьта уж машинаш ца тоъача боахамаша шоашта мелъэш эца ева. Уж вай сбытовой базашка хулаш я. Горох чуэцара болх чоалханеи бехктокхамеи хилар кхета а деш, производственни управленеи «Сельхозтехника» районни отделенеи укх гарггарча деношка механизаторий семинараш е еззар горох чуэца машинаш мишта кийчъе еза а технологи а царна Іомаяр дукха.

Ялаташ дукхьашка чуэцаш бац механизатораш, из гІулакх керда, Іомадалза дац аьнна хеталу. ХІаьта а иштта дац из. Практико хьахьокх, ялаташ чуэца ханаш миччабесса аьха а тІехьаяхаро уж дукха доадеш хилар. Совхка ялаташ чуэцаш беттал совгІа ха яьнкхар, масала Шаьла, Сунженски, Наьсарен управленей цхьадолча боахамаша. Из бахьан долаш Іалаьмате дукха ялат дайра республике. Ялаташ чуэца машинаш ца тоъар бахьан долаш хиннаца Іеш, керттерча даькъе дуккхача боахамашка уж во кийчъяь хилар а царех лерттІа пайда ийца ца хилар а бахьан долаш дар из.

Цхьайолча моттигашка из дентха гІалат теркал ца а деш, ремонт во ю ялат чуэцаргдолча техникана. 20 май тІаккхаьчача хана Нажай-Юрта управлене боахамашка ремонт яь яьннараш 41 процент комбайнаш мара яцар, Наьсарен управлене совхозашка — 45 процент, Шаьла управлене — 42 процент, «Скотооткорма» тресте 45 процент. Цу боахамашка во вІаштІехьдаьккхал жаткашта, ялат тІадоттаргашта, ялаташ цІендеча машинашта, хІаьта иштта ца гулдара балха механизацеча средствашта а ремонт яра гІулакх. Кхы царчарел дикагІа доацача хьалашка комбайнашеи ялаташ чуэцача машинаштеи ремонт ль йоалаш латт Наьсарен управлене «Ингушский» совхоз, Сунженски Урус-Мартанен производственни управлене колхозашии совхозаши.

ЦІенхаштта, лаьрххІа уйла тІаяхийта ялаташ чуэца кийчлуш ба «Ингушский» совхоза болхлой. Укхаза ялаташ чуэца кийчъеш латт 48 жаткеи шоай подборщикаш а йоахкаш йола 46 комбайни. Мукх 50 сахьатан кІа 5 дийнахьеи хьекха Іодилла а хІаьта кІан мукхи 12 дийнахьа хьалъийцан аьрдан даккха а лерхІ совхоза механизатораша. Белгалдоалаш гІулакх да, укх шера ялаташ чуэцача хана совхоза кхашка болх беш ЖВН-6 яхача жаткашца шоаш лела 17 комбайни ЖВН-10 яхача жаткашца 6 комбайни хургйлар. Цу тайпарча хІара агрегата балха овсарле ялат хьакхара цхьан дийнахьа 60—70 гектари касарах улла ялат хьалъэцара 50—60 гектари я. Дукха цхьана а йолаш болх беш хургья ялаташ чуэца машинаш. Цу тІа а — хьокхаш йола агрегаташ — денна а бийсанна а, хІаьта ялат хьалъэцаш йола комбайнаш бІаргчача дийнахьа а, цхьабакъда, 16—18 сахьатал кІезигагІа ца беш.

Совхозе оттаьча балха плана тІа лаьрхІад чо гулдара балха механизаци е. Шин комбайно чо еттаргаш а еша бола бергба, 15-нега кхаччалца йолча комбайнаша—тоннораш гулъергаш е еза. Мел эш кийчъеш латт мушарамах ль волокушаш, «говраша токхараш текхаергаш, паргчаш хьалтеларгаш. Ялат чуэца кийчлуш я трактораш пари а.

Ялаташ производственни управленей, колхозийн совхозийн кулгалхой, «Сельхозтехника» болхлой, берригача механизаторий декхар сенах латт аьлча, из латт, укх гарггарча деношка ялат чуэцаргдола техника кийчъяь яккхарах, ялаташ чуэцара технологи а балха овсарле лакха йолаш машинех пайда эцара методаш е хьехара механизаторашца семинараш ярах, ялаташ чуэца ха хьатІакхаьчача хана массадолча хІамашца кийча хилара.

ДІайийнача хІамашта гІулакх деча ялаташ чуэцачен кана балха овсарле лакха йолаш техникан пайда эцара, цунна технически гІулакх делга вІаштІехьдаккхарах тийша да. Цудухьа уж балхаш чакхдалалца вІаштІехьдаккха деза ремонтини автомашинашна дІа-юха лелачен мастерскеша, дІа-хьа кхуьллача сварочнии кузнечнии посташа дийнахьа а бус а цахаддаш болх белга, оттхалаши ремонт яра эша материалаши Іалашъелга.

И. АВАНЕСОВ,
«Сельхозтехника» республикански объединене председатель.

КЪАМАН ГІУЛАКХХАШ ДИЙНДАР ДУХЬА

Дунен социализма доккхийча низаца воздействи а еш вай хана тІа-тІа лакхагІа айлуш латт къаьмий-кортамукъален болама тамгІеш. Цо хьаккхе дІайоаккх империализма колониальни система, бухйоах цун кІийле. Советски Союзон вокх социалистически мехкашеи деча новкъосталца кхыча мехкий Іазап тІеракхесса халкъаш къаман гІулакххаш дийнде, экономически шоай лоІам тІа довла гІерт.

Уж декхараш кхоачашдеча цІенкаштта халонаш дукъалъувтт къонача паччахьалкхенашта. Цар экономически лоІам чІоагІбара духьале ю хІанз а ший гІабаех мукъа ца доалийташ дегІаухаш дола дукха мехкаш лоаттадеш болча дунен капиталистически боахамерча торгови гІулакхий эксплуататорски системо.

Мехкаш довхаш йола цу система оамал хьахиннай аттара хьалха дунен халкъашта юкъе къахьегам цхьатаррарча бокъонех бекъаш ца хиларо, хІаьта империалистически монополеш гІерт иштача орбитаца юкъе экономически шоай мукъах йоаца паччахьалкхенаш соцае. Царех дукхагІьарий боахам цхьан оагІорахьа мара дегІа ца ухаш, сакхате ба. Керттерча даькъе цо дер юртбоахамеи минеральни бедал йоаккхалгеи ца цкъара чакхйоаккхалгеи мара дац. Из бахьан долаш боамби, каучук, какао-бобаш, кофи, бананаш, мехкдаьтта, металлически руда, аьу санна долча товарех шийкхо тайпа, ахьметтел цхьа тайпа а доззол дехьара доккха тІаккхуьийтиль — из да, мадарра аьлча, цу паччахьалкхеший деррига экономически вахар. Цу тІа а, лерттІа дегІаена промышленность ца хилар бахьан долаш доззол дехьара тІаккхахьанза ца йовлаш я уж къаман гІашлонна эша производства средстваш меттел, дукха вахи эша предметаш а.

КІезига дегІадаьккха мехкаш арахьарча рынкех тийша хиларах спекуляци а леллеш, империалистически монополеша, цар продукци дарегІча маьхех хьа а ийеш, шоай товараш царгахкоэза дезагІа юхадухи. «Маьхий кІода говнаш» мамогга шерагІа доаржа а деш, монополистически оахкарой фаьлгашка мара дунца ца яэача тайпара чІоагІа бІаьхий хул, иштача цаькъаца хІара шера 14—16 миллиард доллар а доаккхаш.

Империалисташа кхы мехкаш довзаш лелаеча практикана дуккхача хьоале новкъостал цу кхыча мехкий монополешта дІанарабеннача дегІаухача мехкаша лелаеча арахьарча торговле операцей доаккхача даькъ лоаттабегеча тІахьожамо. Цар массаза а доззол дехьа йоаха дІаккхуьйтача продукцех хьаэца мах доккарга, доззол дехьара ийду товараш деззаргеи кІезигдаргеи аут дунен рынкера маьхаш даьм хувцалуш хиларо, хІаьта иштта таможенни духьаленаша, дискриминационни политико, къаьстта империалистически державай экономически группировкаш вІашагІъехаш хиларо. Цу гІулакха къаьстта кхераме да кІезига дегІадаьккхача мехкашта индустриализаци яра, массаза шоашта бедал лоаттаергаш ийча хІамаш ийергаш царех хилийтара тІедерзадаь дола малхбузеневропейски «Юкъарча рынко» леладу гІулакхаш.

Империалистически гІоарагаш кьона паччахьалкхенаш шоай мукъах лоаттаа гІийрта ца Іеш, цар массадолча хІамашца новкъарле ю цар шоайла лелаеча торговле бувзамаш шердара, торгови барт-цхьоагІо хилара. Цу гІулакха лаьрхІа я, белгала аьлча, дукха африкански мехкаш шоаш цхьаралашта юкъеваьча «Юкъарча рынка» вовравила лелаю маневраш, латиноамерикански паччахьалкхенаш торговлега гІолла йовхара йолча заповедника хьоале лоаттаьра а Азехи Африкахи уж дІахоадаара а тІалерзадаь леладу США империалистий гІулакхаш.

Цу ерригача фактораша даькъаза воздействи а оа хьахиннад белгала парадоксальни дола гІулакхаш. Чухьа балача нахаш дакъа капиталистически дуненцара долаш долча дегІаухача мехкаша цун торговлена юкъера геттара вІамига моттиг доац. 1948 шера 31,8 процент дар цар дакъа, хІаьта 1962 шу хьатІаотташ 23,3 процентага кховчаш эІамигделар из. Къоначча паччахьалкхенашта тІа-тІа дукхагІа эшараш тІа-тІа дукхагІа духьале ю торговлена юкъе доагІаш дола дакъа доаш а шоай мукъах йоацаш а уж хиларо.

ДегІаухача мехкий халкъаша тІагІертта къовсам лоаттабу шоай торгови хьашташ бахьан долаш. Цу оагІорахьа даьха доккхий гІайаш да суверенни паччахьалкхенаша арахьарча торговлена юкъера кхыча мехкий капитал вракхоссаш, цунна правительствени тІахьожам оттабеш, паччахьалкхен сектор вІашагІйоллаш кьайга къа. Масала, ерригахІана яц аьнна йолча арахьарча торговлена рационализаци яьй Бирме, ВІашагІкхийттача Іарбий Республике, Гвинее, Мале, Мароко, арахьарча торговлена паччахьалкхен монополи оттаергйола гІулакхаш чакхдоахаш латт.

КІезига дегІадаьккхача мехкий экономика дегІайоалаьра боккхача доархІаме да цхьатарра бокъонаш йолча, вІашк гІойле йолча принципий ларда тІа, цхьаккха тайпа политически хьалаш хьалхашка ца а оттадеш, лелалеш дола социалистически паччахьалкхенашцара цар торгови бувзамаш. Уж бахьан долаш, колонализмах мукъадаьннача азиатски мехкий алкха цхьан Советски Союзацара торговли 1958—1962 шерашка 40 процент хІана ялинзар аьнна шеръелар, африкански мехкий торговли — 43 процент гаргга. Белгалдоалаш гІулакх да, Къулба-Малхбоалеи Азе паччахьалкхенаша цу юкъа СССР-га товараш дукхагІа дехна а европейски халкъа-демократически мехкаша шоэза дукхагІа дехка хилар а, хІаьта империалистически державашка цар лекхар 15 процент дукхагІа мара ца хилар а.

КІезига дегІадаьккхача мехкаша дунен социалистически рынке шоашта гІойле йолча тайпара йохк шоай традиционни продукци ехка ца Іеш, промышленноста къонача доакъаша арахецаш дала товараш а. Цар юха дІайийю массе тайпара хІамаш, эттара хьалха шоай индустри хьаьра хиланза яргйоаца производства средстваш. 1960 шера советски экспортах цІслагІа даькъе кІада иц аьнна йола машинаш, оборудовани, Іаьржача металлий прокат дегІаухача мехкашна ахийтар.

Советски Союзацарен вокх социалистически паччахьалкхенашцарен торговли толаме дегІахари торговле дика перспективаш хилари тешаме лард йолаш да. Из — социалистически экономика хадланза дегІахар, планех, кризис йоацаш лелаеш йола арахьара торговли, поставкашта чІоагІа доцхараши клирингах, дукххача хьоале дегІаухача мехкий къаман валют расчеташи а йолаш дукккхача хана торгови соглашенеш яр. Из къаьга хьахьокхаш дола масел да дІадахача шера Москве 1964—1968 шерашта юкъерча хана хІанз кхоэлагІа яь советско-индийски торгови соглашена.

Азе, Африке, Латински Америке боккха лоархІам бу дунен халкъашта юкъерча империалистий доала духьале а еш вІашк бувзам а болаш торгови политика лелаяро, чуьхьара регионально вІашк юкъера регионально торгови вІаштІехьъаккхара а чІоагІъяра а.

Уж хувцамаш мел дика дале а дунен капиталистически рынкера кІезига дегІадаьккхача мехкий гІулакхаш геттара халачо хьала тІа да хІанз а.

Азе, Африка, Латински Америка халаца хьаштана дІадех, — йоахар Н. С. Хрущева. — дунен халкъашта юкъерча торговле система оалангара деза товелга. Из йоалараш ца дийна торговлех из бараш бІаьхий хулаш йола методаш дунен халкъашта юкъерча товарообмена практика юкъера дІаяхаша яргйоала ха хьатІакхаьча дукха зама я.

Из вІаштІехьдаккхара дегІаухача мехкаша шоаш хьегаш дола алкха цхьа къа кхоачамбац, кхы а цу тІа дІатІакхета а ца аттача даккха а деза дунен халкъашта юкъерча гІулакхаша.

СССР инициативах торговлен дегІахарен дерашта Женеве дІайоланенача ООН-а Конференце юхаш я духхьала кортамукъа даьннача мехкий хьашташ чулоацаш йола дукха проблемаш. Конференце уж проблемаш юхацача хана къаьгга хьагучаьлар нийсса вІашдухьала йола позицеш. США а малхбузехьарча кхыча державаш а вахалаш гІерт къаьлха шоай хинача колоней экономика империалистически монополей совле, цу колоней дунен торговле цхьатарра бокъо йоацаш дола гІулакхаш Іалдита. Империалисташа шоай из кхоачар ду дегІаухача мехкий суверенитет чІоагІъяра новкъостал дергдолаш йола решенеш конференцега тІа ца эцийта гІерташ. Цу цхьан хане къонача паччахьалкхенай дуккхача делегацеша дуьхьале ю неоколониализаторара леладеча гІулакхашта.

ЧІоагІа хьашт долаш в могаеш а тІайидар къоначе паччахьалкхенаша царцарча Советски арахьарча торговле оборот 1963 шерагара 1980 шерага кхаччалца бархІаза шеръе к 10 миллиард сомал тІехъяккха а торо лургйолаш дола цхьатаррарча бокъонех леладу экономически гІулакхаш шерра доаржадара хьакъехьа СССР делегаце хьалда предложенеш. КІезига дегІадаьккхача мехкашта лоар кхоачаш а деш, СССР шийца дехкар тІайийцад цар товараш хьачудоагІача хана 1965 шера 1 январе деиз таможенни пошлинаш дІаяха. Хьалха хиннача колоней аколонейи оагІонгахьара хьалда хьаллаьцар дунен халкъашта юкъера торгови организаци вІашагІйоллара хьакъехьа Советски Союзо еина предложенеш а, хІаьта иштта СССР, Чехословаке, Польше хьоттаь «Дунен халкъашта юкъерча торгови гІулакхийи торгови политикан принципий» проект а.

ДегІаухача мехкий халкъашта чІоагІа хьаштдолаш да торговлен дегІахарен гІулакхашта йолча ООН-а Конференце аьттув баьлар, дунен торговли оалангара деза товарен экономически прогресса бокъонна йола фактор цунах ярах тІаерзаь йола доархІамера решенеш цо яр дог доаляш да уж.

В. КОНДРАТЬЕВ,
дунен экономикан дунен халкъашта юкъерча гІулакхийн СССР Іилмай Академе Институто воккхагІа волл Іилмар болхло.

ДИЗЗА КХОАЧАШДЕ НАЬХА ХЬАШТАШ

Массе а тайпарча формаех инициатива гучаяккха шерра торонаш лу къахьегамхоштa социалистически демократе. Царех цхьа форма я советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органашка советски гражданаша телаш йола жалобаши заявленеши.

Шоай лоткъамаш тӀа (жалобаши заявленеши) къахьегамхоша духхьал шоай гӀулакх дийца ца Іеш, гуча а доах, дувца а дувцыцьацаболча кулгалхой кхоачамбоацараш, тайп-тайпарча дешаех йола дика предложенеш увттаю. Цу дерригнеша тешал ду советски наьха политически сакхетам лакхлуш хилара.

Латкъа бокъо а луш Советски правительства торо хулийт советски гражданий шоай бокъонаш лораяра пачхаьалкхен органашка кхайка. Цар бокъонаш лорае, гражданий лоткъамашка ханнахьа а дерттӀа а хьажа, йохаяь хиина советски сага бокъо юхаметтаоттае декхарийла ю пачхаьалкхено органаш.

Зикою оттадаьа областной (краевой) органашка советски гражданино хьачубенна лоткъам беттал дуккагӀа ха ца йоцийташ къоастаболба аьнна, хӀаьта районни городскойи органашка бенар — 20 дийнахьа. Нагахьа сана лоткъар тӀемахо - вале, цул гӀулакх къоастаду цунах ах хаш.

Шоай бокъонаш йохаярах леткъаш а уж юхаметтаоттаяр дехаш а болча наха советски демократи нийса дӀаяхьара новкъостал лу, советски пачхаьалкхен аппарата социалистически законности чӀоагӀдара тӀехьа къовсам лоаттабара пачхаьалкхена доккха практически гӀо ду цар.

Цу тайпара, гражданаша дешдола лоткъамаш цар бокъонаш лораярен йохаяь хиина бокъонаш юхаметтаоттаярен средство хиина ца Іеш, пачхаьалкхен аппарата болх тоабара гӀулакх а да.

Вай мехка сага духхьал шиъ дола гӀулакх айхха дувзаденна да обществачуница, цудухьа гражданаша деча лоткъамаша гучадоаккх вай пачхаьалкхен органаша бахача наьха мишта новкъо ю, цар мишта болх бу, в. кх.

Масала, хьаэцаргья вай Ермоловски элеватори (директор нов. Магомадов С.) № 1 йола шурий совхози (директор нов. Синяткин И. М.). Цу боахамий кулгалхой гӀожа хиннаб къахьегамхоща, шоашка деча лоткъамий йоагӀаш йола терко хьац, уйла а еш техкадац, цу тайпара телхаьий болхлой бокъонаш. Цар дукха нах эгӀазбугаш гӀулакхаш леладеьд. Царна леткъаш дукха нах бар. Иштта дола кхоачамбоацараш цу кулгалхоша шоай белха тӀара дӀа ма даьххинге, царна леткъаш бола нах а сайцар.

ГӀожен зо оамал хиларцен белгалваьннавар Ермоловски птицесовхозе директор нов. Сухомлинов Ф. В. а.

Нахаца Іымерза гӀулакх леладар,—цар предложенешка ладувгӀар пачхаьалкхен органийн дукхача наьхен бувзамаш чӀоагӀдара хӀамаех цаӀ да. В. И. Ленина дукхаза а дийцад къахьегамхой лоткъамашка чӀоагӀа хьожаш а уж чехха къоастаде дезаш а хиларах, царца бюрократически гӀулакх леладелга чӀоагӀа говма хиннад цунна.

Кхаь бетта алаш деннадац шийна аьнна леткъар 1964 шера март бетта межрайонни организаце сторож вола Арсамаков Бакий Іабис Грозненски прокуратурата. Цу гӀулакха хьакъехьа из леткъавар мастер волча Мельникага, бакъда цо цхьаькха хӀама дакзар цунах. Техкача гучадаьлар гражданин Арсамаков бакъхилар. Цунна алаш цӀадалийтар, хӀаьта Мельника дисциплинарни бехк бар. Прокуратуре латкъа везаргвацар цул шиъ доцш ше балха волча къоастадаь даларе.

Ла йиш йоацаш дар шьйга леткъача Правобережни НПУ болхлочун гражданина Корниенко гӀулакх милице Грозненски отделене (начальник нов. Шматов) ца къоастадар. Болх беш волча моттиге хулиганаша йиттаяр цунна. Цхьа шуи ех шуи даьккхадер цу дешо къоаста ца деш.

Шийгара харцахьа ессуда доах аьнна гражданин Баширов хаткъарах прокуратуро цӀенхаштa таӀаавар дир Предгорненски ОПХ бухгалтера Т. Е. Тинкина.

ЦӀаккха а йиш ца долийташ дагалоаттаде деза къахьегамхой хьаштий йоакхо ца еш, цар хаттараш теркал ца деш, цу даькъе бюрократически гӀулакх лоаттадеши вегар лелабеши болча кулгалхоша шоаш гӀулакха тӀа оттабеш шоаех хийтта тешам боабаьлгея советски общества демократи цар телхаелгея.

Советски учреждене хӀара болхло декхарийла ва къахьегамхой письмошка, заявленешка, жалобашка партийни, ленински хьисапе хьажа, уж лоткъамаш хьехулаш дола бахьанаш дӀадаха, къахьегамхой инициатива мамоита хьалаца, советски гражданий хаттарийн лоткъамийн хьакъехьа цхьаболча кулгалхоша лоаттадеча бюрократически гӀуланкаца кӀаьд ца луш къовсам лоаттабе.

Къахьегамхой жалобаши заявленеша ханнахьа а чӀоагӀа терко еш а советски пачхаьалкхен органаша къоастаро новкъостал ду советски наьха шоаш мехка даьй хилара сакхетам лакхбара.

И. АЙДИНОВ,
Грозненски района прокурор.

ШИЙ БАЛХА ЙОАКХО ЕШ

Дог гӀоздоал Кузуков Дмитрий Диамидович директор волча Черленски культура ЦӀагӀа салаӀа вахачун. Фойен заден дӀа мел хьежача хоза кийчдаь стендаш бӀаргагу укхаза. ХӀаьта ергига а гойтара агитаци юрта боахаме кердача къахьегама толамашка тӀахьехаш я. Художественни самодеятельноста кружкаш хоровой, драматически, духовой, халхара, художественни дешара, вокальни, кхыяраш дерттӀа болх беш я. Духхьал апрель бетта цу культура цӀен агитбригадо бокъонца кийчъьяча программах 23 концерт хьеккад жа лекадераштa, кхашка, кхычахьа.

Хьоккхаме болх бу Светличная Ольга Петровна завезуюши йолча Каргалински станицерча библиотеко а. Дикача кьал тӀа я библиотека ерrига фонд. ЧӀоагӀа раьза хул укхазара шийна деша книжка даьхa венар, хӀана аьча эшаш дола книжка мишта лаха деза а малагӀа книжкаш дика да а дӀасалаш хьехар ду цунна библиотека болхлоша. Дукха еза наха дуккхача хана дена укхаза болх бу Ольга Петровне; книжка деша дӀаязвенна хӀара саг вовз цунна. ХӀаьта царех хӀаранна дезалургдола книжка лох. ХӀара коа чу а уттеш книжкаш дӀалоаржадеш а болх бу библиотека болхлоша.

У. БУЛГУЧЕВ.

ДОТТАГӀЛЕН ГАСТРОЛЕШ

Укх деношка Нохч - ГӀалгӀайчен столице Грозне боагӀаргба вошал долча Азербайджана накалаш — Самеда Варгуна цӀерахча Бакински пачхаьалкхен драматически эрсий театра артисташ. ЯххлагӀча шоне В. Шекспира «Укрощение строптивой» яхача комедеца дӀайолалургья цар гастролеш.

Дуккхача хана деш хьадоагӀаш да Бакунен Грозненен юкъера доттагӀал. Деннара денга чӀоагӀлу из. Бакурчен Грозверчен межидаьттахоша шоайла социалистически яхь лелаю Даьхенна дуккагӀа «Іаьржа дошув» далара. Соахка доттагӀлен гастролешка яха хилар вай республика М. Ю. Лермонтова цӀерахча театра коллектив. ХӀанз Грозвера зрителаш хьежаш ба вошал долча республика артисташ хьалхачарга.

Сийлен истори долаш да Самеда Варгуна цӀерах дола театр. Из вӀашагӀделлад 1920 шера — Азербайджане Советий Іедал бокхъонца котдаьлача хана. Бакински Боллой театр наха пӀи йолаш хиннад из цу хана. Хьалхарча деношка деиз театро наха юкъейоврржалий революционни идеш, шиъ искусствацa новкъостал даьд къахьегамхошта керда социалистически общество хьалъе.

Бакински театро Грозна гойтергйолча спектаклашта юкъе я Азербайджана халкъа писатела М. Ибрагимова язъяь «Деревенщина» яха комеди. Из хетаяьй Азербайджан шиъ лоӀамах Россех дӀакхайтта 150 шу дизара. Репертуара юкъе дукха я вай заман турпалашта хетаяь йола спектаклаш а. ХӀанз театра труппана юкъеба — Азербайджански ССР халкъен РСФСР заслуженни вола артист, Пачхаьалкхен преме лауреат П. Юлин, республика халкъа артисташ К. Бабичева, В. Отрадинский, В. Ширье, А. Степанов, заслуженни артисташ А. Фальковнч, Р. Гинзбург, Ю. Колесниченко, Н. Сарнацкая, Г. Колтунова, Э. Антропова, М. Адушев, Л. Грубер, К. Николаев, М. Шамхорян, иштта кхы дукха а. Спектаклаш оттаяьй театра керттерча режиссера Украински ССР искусствай заслуженни деятела Е. Сахарова, Азербайджански ССР искусствай заслуженни деятела Г. Вольахмедова-Мартыновс, режиссера И. Хасина.

Грозвера зрителаш боккхача безамца хьожаргба вошал долча республика спектаклашка.

Марша доагӀалда шо, бакински доттагӀий!

А. АБУКАРОВ.

Агитатораш—кхашка

Тха партийни организаце дукха болх баьб къахьегамхой кхетам лакхбара, балхацара безам совбаккхара.

БӀаьста дӀадув ялаташ ворхӀ эзар соаггӀа гектар да тха совхоза. Бакъда, совхозе уж дӀадо кийчъяьр 1500 гектар эзбь мера яцар. Лоацачча хана 5600 гектар лаьтта аха а кийчде а дезаш бар совхоза механизатораш.

Цу гӀулакха парткома агитатораша совхоза декхараш дӀадовзийташ беседаш йир, лекцеш йийшар механизатораштa. Денна баьча балха итогаш йора, лаьтта оахача а ялаташ дӀадувча а хьалхара моттиг яьккхача механизатораштa цӀе вымпелаш телар.

ХӀара механизированни звено декхараш кӀадовзийташ массе бригадашка шташ оттайир. Цу дерригнеша новкъостал дир механизатораштa юкъе шерагӀа яхь йоаржае. Хьоккхаме къахьийгар лаьтташ оахача коммунисташа — трактористаша Яндиев Хьажбикара, Бештоев Іаддал-Муталипа, кхычар. Денна норма 150 — 160 процент кхоачаш а еш механизатораштa шоашкара масалаш гойтар цар.

Къаьстта дикагӀа чакхдаьхар бӀаьстанара балхаш коммуниста нов. Акчурзиева кулгалдеча бригадо. Иштта механизатораша хьанаре къахьегарах вӀаштӀехьдаьлар совхозе ханнахьа лаьтташ аха а ялаташ дӀаде а.

ХӀанз совхоза къахьегамхошта хьалханашка латтар кхы а лоархӀамера гӀулакх да — дӀадийначa ялатешта гӀулакх делга.

Цу гӀулакха дика кийчбир агитатораш. Царца семинар йир «Ялатешта гӀулакх деча агитаторий декхар» яхача темах. Цул тӀехьагӀа цар бригадашка шоай болх дӀаболабир.

Къаьстта механизаторашца дикагӀа болх беш, царна газеташ ешаш, ялаташ кхедеш йола керда технологи дӀайовзийташ ба коммунисташ Аушев Салман, Алероев Султан, Ясиев Майрап, кхыбараш.

Партийни организаце чӀоагӀа теркам тӀабехийтеб ялат чуэцаш йола техника кийчъяра.

Совхозе 76 комбайн я. Царех 74-нена ремонт яьй. Уж кийча я ялаташ чуэцара. Хьинаре къахьийгар уж тоаеча коммунисташа Додов Билана, Гетагежев Хьажбикара, Батыжев Напба, Коригов Хьасана, кхыбараша.

ХӀанз партийни организаце механизаторий терко тӀаерзаяьй оасарца дикагӀа къовсам лоаттабара. ДӀахо йодача хана кхы а лакхбергбе механизаторашкара болх, цар ялаташ сихагӀа чуэцаргдолеш.

У. ТИРЛОЕВ,
Наьсарен производственни управлене «Ингушский» совхоза партбюро секретарь.

Къонабарий котало

Дика гӀулакх а хиина дӀаэттар къонача ленинций шерра-шера пионерски четырехборье яхь дӀакхахьар. Город Грозверча Ленински района 10 дружина Ленина деношка шоаш кадай а ина болаш а хилар хьахьоккхаш бар. Яхье дакъа лоацаш хиина хӀара дешархо 60 метр дӀоахал водаш, лаххал, дӀоахал кхоссалуш хилар.

Къаьстта чӀоагӀа къовсам кхоккабелар №№ 2, 1, 32, 48 йолча школай дружинашта юкъе. ЙиӀийий командешта юкъе хьалхара моттигаш яьхар №№ 32, 48, 1 йолча юкъерча школай командаша, хӀаьта кӀаьнкий — №№ 2, 1, 32 школай командаша. 24—25 мае «Динамо» стадионе хилар юртарча школай пионерий дружиный яхь. Командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар йиӀигий командашта юкъе Наурски района пионерий дружина, хӀаький командашта юкъе Наурски района пионерий дружина командаша.

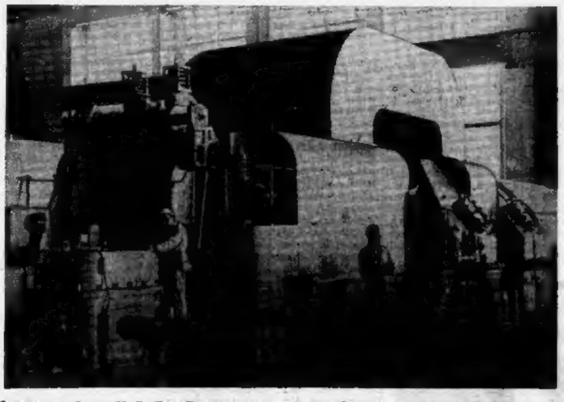

Свердловски область. И. В. Курчатова цӀерахча Белоярски атомни электростанце ток тел Урала предприятешта гӀишлошта. Болх бе йолаеннай проектни низ 100 эзар киловатт йола цул хьалхера блок. Хьалхарчунчуа шоеве дуккагӀа низ бола шолаагӀа блок хьалъе боладебнаб гӀишлошхойи монтажникаши. ГӀишлошкой, монтажникий, эксплуатационникий коллектив дог гӀоздеш а. Хьалхарча ергӀен ерригача агрегатана дерттӀа болх бу, марьогача атома низ Свердловски энергосистема чу ух.

Сурта тӀа: АЭС-а машини зале. А. Гражова сурт.
ТАСС фотохроника.

БАХАЧА НАЬХА ЙОАКХО Е

Бахача наьха эахара хьала йоакхо еха вай нарте беча балха тӀехь керттерчарех цаӀ да. Наькъашка асфальт еш, скверащ, паркаш, бешамаш йогӀ, кхыа культурни салоӀартдолаш кинотеатраш, кхыдуккха дараш ду.

Цхьабакъда, цхьайолча моттигашка йоагӀача тайпара йоакхо яц цу гӀулакхий. 1955 шера Октябрьски района 56 участке къахьегамхоша дехарах аьшкабетона боагӀий а дегӀа, электрически лампаш ехкаяр бийсана сийрда хургйолаш. ЧӀоагӀа гӀадбахабар баха нах. Цар багашта мо оалар вай районах Москва хулаш латт. Бакъда, дӀаьхдалаэзар наьха гӀадбахар, лампаш аьга дӀаьяьлар, хӀама ца гуш баьгъелар.

Балха а лиша, бийсана баьдеча гӀоала чубоагӀача наха хала да. Цхьацайолча моттигашка цига тротуара тӀа хоалалургвац цӀилеторг а сена моттиг сийрда ца яьккхача. ХӀара корпуса цхе датӀа боагӀий. Шера доагӀача дезача деношка мара лампаш югац цар тӀа.

Нах дӀа-ухка лелара новкъа хилараь соагӀа, бийсан улицашка баьде хилча, цунах пайда за вайна юкъе хӀанз а вийслуш болча хулиганаша, къуша, кхыча тайпарча элементаша шоай бӀеха гӀулакхаш леладара.

Улицашка дагӀача боагӀаш тӀа хаддаэза бийсан сердал хургйолаш лампаш йоххa а хьалха сана из моттиг сийрда лоаттае а еза. Из дара мел эшар долаш да.

И. ЛЮЛЯКИН.

КЛУБ ХӀАНА ЯЦ УКХАЗА?

Вай республике йоккхагӀчарех йола юрт я Наьсар-Керте. Цхьабакъда цу юрта клуб-м яц. Цу юрта шиъ школа, шиъ эзар соагӀа бер да деша дагӀаш.

Дукха бе юрта кагирхой. Кино баха цар бевам хилча 3—4 километр гаьна уллача Наьсаренвокзале бака беза цар. Нагахьа догӀа а дийлха хотта хуле, бийса баьде хуле, цхьаккха а тайпа царна саькъердам а садаӀа моттиг яц. Района культура отдел оарцагӀа а яьнна, совхоза кулгалхоши клуб хьалъоча дакъа ловцаргдолаш бар цу юртара кагирхой. Цхьабакъда из гӀулакх дӀагаьна а ца доаллийташ чехка де дезар, бахача наха бадхаз мукъа болча хана культурни садаӀа а кхетам эца а моттиг хургйолаш.

Х. ГАЯТУКИЕВ.

ДИКА БУ БОЛХ

Наьсарен района Аьти-Юртарча тика чу 1959-ча шера дени болх беш ва Мальсагов Махьмад. Цо дика кхоачашду бахача наьха хьашташ, йоакхо ю царна эшача товарий.

Тика чу лостам болаш, цӀена а доагӀ-доагӀача а наха гургдолча а дӀаоттадаь латт товараш.

Тика дийнахь хан-ханнахьа хьайийла хул. Массайолча хана тика чу хул йийархошта дуккагӀа эшаш дола товараш.

Нахаца Іымерза, безаме ва Махьмад. Тха юртарча къахьегамхоша сий а ду баркал а йоах Махьмада.

М. КОРИГОВ.

КЕРДА БЕРИЙ ЯСЛИ

«Ермоловский» оалхазарат леладеча совхоза центральни боахама юкъе хьалъяьй керда шоэза вӀаштӀаръяь гӀишло. Укх тӀехьарча деношка из гӀишло эксплуатаце дӀаеннай. 150 бера лаьрхӀа хьалъяь ясли я из. Совхоза болхлойн гӀулакхерча наьхен бераш хурга цу чу дахаш, салоӀеш. Здание чу я йоккха столова, ловзара лаьрхӀа цӀа, спорта площадка.

К. ВИННИК.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгӀа

6.30 — Юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала); 6.45 — концерт; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20—ховмаш; 8.15 — «Сердало» газети оагӀонаш тӀара; 8.25 — концерт; 8.45 — «Къона тӀехье» яха передача (нохчий меттала); 16.05 — «Байракташ», «Мамогта хьалха» яха дувцараш. Литературни передача (гӀалгӀай меттала); 16.25— ашараш; 16.30 — керда ховмаш (гӀалгӀай меттала); 16.45 — керда ховмаш (эрсий меттала); 17.00 — «Зори Кавказа» яха радиожурнал (эрсий меттала); 18.20 — керда ховмаш (нохчий меттала); 18.35—концерт; 19.00 — «Унахцӏено» яха радиожурнал (эрсий меттала); 19.30 — медицински болхлой заявкех дола концерт.

УКВ:

9.00 — «Кхо студент» яхача Миллера оперетта монтаж; 10.25— Устволыский «Аренашкара цӀераш» яха симфонически поэма; 10.55 — «Эрсий ашараш Толстой произведенешка» яха литературно-музыкальни передача; 11.25 — «Родинка» яха дуцар; 11.50 — «Волшебное озеро» яха Лядова фаьлгий сурталиг; 19.00 — «Московски сайре» яха музыкальни передача; 20.00 — «Лоамаш дукъела доагӀа» яха радиопостановка; 20.50 — нохч-гӀалгӀай ашараш.

Хьажа

18.30 — Передачай программа; 18.20 — телевизионни кердадараш (эрсий меттала); 18.40 — доазол арахьарча гӀулакхий хьакъехьа комментаторе къамаьл; 18.55 — киножурнал; 19.05 — ЗӀамигачарна йола йоккха искусство; 19.45— берашта дола мультфильм; 20.05— «Алин тӀа» яха эстрадни представлени; 21.15 — передачай программа; 21.20 — «Город — цхьа улица» яха художественни фильм.

Город Грозне, Революце проспектах, 11, кв. 6, вахаш волча гр-ка Осетрова Людмила Леонидовнас суде деназ город Грозне, Революце проспектах, 1, кв. 18, вахаш волча шей марагара Осетров Николай Григорьевичагара шиъ хьалларах дола дош.

Дош дувцарга город Грозне, Ленински района халкъа суда.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ПЕРУРА ХЬАЛ

ЛИМА, 27 май. (ТАСС). 24 мае стадионе футболех лоазача хала перуански аргентински футбольни командашта юкъе хиннача доалашкен вӀашта гӀерташ хийна 320 саг дӀаволлаш вар селхан Перу столице. МугӀарех хашмешкахьа йоллар бӀаьш катафалкаш. Гургалий зовно хоаш бир дуккхача перуански дезалашка денача вонах.

«ЦӀий меххача кӀиранданехьарча» событеех гаьна доалаш гӀулакхаш хилар. Кхоакедена да мехкара хьал. Полице эскари подразделенешен чӀоагӀа лораеш я столица улицаш. Селхан 4 эзар студенто къамли стадион дӀалацай; доалой полице уж цигара арабахаэар цхе сахьате къовсам лоаттаболчул тӀехьагӀа мара.

Селхан чрезвычайни заседани хилар парламента. Депутатантен сенаторантен хьалхашка къамаьл даьча чурча гӀулакхий министра Хуан Лангуаскос бакъахьа лаьрхӀар зрителашта бӀаргех хий ухийта газ йолха гранаташ йийттача а ... тӀаккхийхкача а полице даь гӀулакхаш. Лангуаскоса йоахар, полице «кхоачашдаьр шиъ декхар» мара дац. Из ахьметтел стадионе хиннаб яхача «политически агитатораштa» бехк дӀатӀабилла а гӀийртар.

Лангуаскоса даьча къамаьлах парламентарех эгӀазбигар. Халкъа гӀулакхаш чакхдахар яхача дола деча партегарча депутата Марио Вильярала из трагически событи хиларах бола бехктокхам чурча гӀулакхий министра дӀатӀабиллар. Шийга доагӀача даькъа социалистически партегарча депутата аьлар, «гебагӀанех жӀалешен халкъа гӀоараш доадаь».

Укхаза хьакхайкадаьд, стадионе полицейски отрядашта команда тӀаьхи хиина оасараш шоай посташкара хьа а баьха, лийна чубеххаб, аьнна. Судашка гӀолларча Іаьдало префекте йолаеьй царна духхьала. Отставке бахаб Лимай префекти префекта помощник.

Профсоюзашка баьча тӀахьехаких Іаьрг делла хиина бехк сацийтаб цхьайолча предприятешка. Бехке бараш суде лулгех конституцонни гарантеш мехка соя чехка юхаметтаоттаенa дӀадехаш бола заявлене тӀехи арайаьккхай Перу студентий федераце.

Перуански коммунистически парте дӀадийхад чурча гӀулакхий министр отставке воалийтага, внутренни отрядаш дӀадехаргта, политически репрессеш сацийтага.

ГЕРЗ ЛАОСЕ КХУХЬИЙТ США-е

НЬЮ-ЙОРК, 28 май. (ТАСС). Пачхаьалкхен департаменто селхан хьакхайкадир, тӀагӀерташ дола Патет-Лао низаш юхасоцадар духхьа Лаосе «кхы тӀа а массехк» яйга самолет яхийтай ВӀашагӀкхийттача Штаташа, аьнна. «Т-28» яхача тайпара йолча самолеташта моггарга яйга бомбаши пулеметаши дӀакхахьа. ВӀашагӀкхийттача Штаташа Лаосе тӀема гӀирс кхухьийташ хиларах американски правительства эггара хьалха даь мукӀарло да из.

Царел совнагӀа, ВӀашагӀкхийттача Штаташа Лаоса правительства соахка а еннаяр «Т-28» яхача тайпара йола ялх самолет тӀагӀерташ долча Патет-Лао низашта духхьала къовсам лоаттабара. яхаш язду «Нью-Йорк таймс» яхача корреспондента Х. Смита Вашингтонера ше беча хоама тӀа. Таиландерча американски тӀема запасацара хьийца яр уж самолеташ.

Дика корта болаш долча хоамаш тӀа а дегӀа Смита язду, кӀира хьалхагӀа къайлагӀа Лаосе дукха авиабомбаш яхьийтай, яхаш.

СОВЕТСКИ ВЫСТАВКАНА — СИЙЛЕН ПРИЗ

ВАШИНГТОН, 28 май. (ТАСС). Керттера американски газеташ телевизионни центраши чулоацача Чикагски «Пабликсита клабо» 1963 шера дикагӀа йола книжкай выставка хиларах тарра, сийлен приз хьожаяьй советски технически книжкай выставкана.

Советски технически книжка выставка хьехар соахка США тайп-тайпарча городашка, цу даькъе г. Чикаго а.

ОАР-ан ИРАКАН ЮКЪЕРА СОГЛАШЕНИ

КАИР. ОАР-а Президента Гамаль Абдель Насерен Иракски Республика президента Абдель Салям Арефе Каире кулгаш яздаьд шин мехка юкъерча цхьоагӀон хьакъехьарча соглашенена. Соглашене тӀа оттадаьд шинна а мехка президентства цхьа совет а цхьа тӀема командовани а вӀашагӀйоллийта. (ТАСС).

ДЖ. НЕРУ ДӀАВОЛЛАР

ДЕЛИ, 28 май. (ТАСС). Джавахарлал Неру дӀаволлача дакъа ладар дукха тахан Іуйрийна «ИЛ-18» яхача къаьсттача самолетана укхаза кхаьчар СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. Н. Косыгин.

* * *

ДЕЛИ, 28 май. (ТАСС). Тахан делкъел тӀехьагӀа селхан кхелхача Инде премьер-министра Джавахарлал Неру дакъа йоккхача тоша лафета тӀа а дилла цун шиъ резиденцера кремаци ергйолча Джамны яхача хи йисте дӀадихьар. ГӀоравьнна вола Инде деттель тӀехьарча наькъа какъа ваккха баьхача бӀаьш эзараш индийцаштен ходамо баьхача кхыча мехкашкарча накъалаштен бӀаргадайра Неру дакъа доагаде йийзача цӀер тӀа дӀатӀа мишта хьора. Къаьнарча индийски Іаьдалех вешачул гаргарча нахах цхьаннe — Санджайя, Неру шийй воӀо, цӀи хьалгӀора. ЦӀера ала йоал Джавахарлал Неру чуйдлача берригача гӀирсах.

США-х БӀУБЕННА Я КОНТРРЕВОЛЮЦИОННИ ЙОВСАРАШ

ВАШИНГТОН, 28 май. (ТАСС). Селхан Вашингтона юкъе «Уоллари» яхача гостинице, КӀайча цӀенна юхе, «Эккхаяь кубински представительство» олаш йолчун членаша пресс-конференци йир, герза низаца Кубай революционни правительство дӀаяккха планаш шоай хиларах гучахьа къамаьлеш а деш. Керда баьнача кубински контрреволюционни йовсарий тхьамалаша хьакхайкадир, шоай хьалхара конференци яра лаьрхӀа американски столица хержай шоаш. Вашингтонагарча новкъостала доглоахаш шоаш боладаь.

«Эккхаяь кубински представительство» олаш болча лаьрхӀад Куба «кортамукъа яккха» тӀема планаш оттае, Кубайна духхьала болабергболча къовсама ахча гулде а еррига латино-американски пачхаьалкхешц цу къовсама юкъеозе а, Кубайна духхьаларен коммунисташта духхьаларен пропаганда лелаергйола организаци вӀашагӀйолла.

Цу организаце даьхача хьалхарча гӀапех цаӀ хургба, аьлар тхьамадаех цаӀ ва яхаш волча Фрейре, Кубайна духхьалара гӀулакхаш цхьана чакхдоахилга лаьдехаш американски пачхаьалкхений организацега сов чехка кхайкарад делга.

Дукха ца йоацаш Пентагоно американски эскара капитан яха кӀа еннача Эрнейдо Олива белгалдаьккхар, керттера декхар лаьрхӀа шийна хьалхашка оттаду ше Кубай революционни правительство дӀаяккха массанена а цаӀ хургйолаш тӀема пхан оттаелга, профессионални тӀемахоех латташ хургдолча контрреволюционни эскара кьордо кьелга аьнна. Цо аьлар, цу гӀулакха юкъеозаргба ше хьалха хиннача батистовски «конституционни эскара» эзараш эсараш. Цо яхачох, дукха ца говш вербовка еш йола пункташ йохкаргйоаш в. «Эккхаьнча кубински представительства» штаб-квартира Майаме (Флорида яха штат) хургья.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦӀеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам.—2-07-01; бехктокхама секретара—2-45-46; партийни вахарен, промышленности, юртбоахамен, письмойи отделий—2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-46; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Проспект Революции.

СФ05136. Заказ № 3164